

Høgskulen
på Vestlandet

BACHELOROPPGAVE

Hvordan digitalisering påvirker regnskapsbransjen

How digitalization is affecting the accounting industry

Mathias Vallestad (221), Jonas Ulsletten Skagtun (230) & Håvard Huglen (218)

Bachelor i Økonomi og Jus

FØS/Økonomi og administrasjon/Økonomi og jus

Veileder: Sverre Høgheim

Innleveringsdato: 19.05.2021

Jeg bekrefter at arbeidet er selvstendig utarbeidet, og at referanser/kildehenvisninger til alle kilder som er brukt i arbeidet er oppgitt, jf. Forskrift om studium og eksamen ved Høgskulen på Vestlandet, § 12-1.

Forord

Denne bacheloroppgaven er skrevet som en avsluttende oppgave innen økonomi og jus ved Høgskulen på Vestlandet, campus Sogndal. Vi har valgt å ta for oss temaet digitalisering og dens effekt på regnskapsbransjen. Oppgaven representerer slutten på en lærerik studietid ved Høgskulen på Vestlandet.

Vi ønsker å rette en ekstra stor takk til vår veileder Sverre Høgheim som har fulgt oss gjennom hele prosessen og gitt oss uvurderlige råd, konstruktiv kritikk og ledet oss i riktig retning med sitt engasjement og interesse.

Videre ønsker vi å rette en stor takk til dosent Torbjørn Årethun for hjelp med teori innen mikroøkonomi og generell veiledning.

Vi vil og takke de ansatte ved bedriftene vi har intervjuet som tok seg tid til å delta på intervju, og for deres innsiktsfulle svar som ga oss et større innblikk i hvordan de har opplevd digitalisering innen regnskapsbransjen.

Til slutt ønsker vi å rette vår takknemlighet til våre nærmeste for deres støtte, tålmodighet og hjelpsomhet i denne travle perioden.

Sammendrag

Digitalisering er en samlebetegnelse for overgangen fra analogiske, mekaniske og papirbaserte løsninger, prosesser og systemer, til elektroniske og digitale løsninger, (moderniseringsdepartementet, 2014). Digitalisering og endringsprosesser kan oppleves som en krevende prosess i bedrifter. I regnskapsbedrifter har endringen medført at en har måtte lære opp ansatte til å jobbe annerledes og bruke nye digitale verktøy i parallell med at en har måttet sikre tillit hos kundene til nye systemer og brukergrensesnitt. Regnskapsbransjen har kunder i alle demografiske segment, noe som kan føre til at utviklingen av metoder og verktøy blir mer utfordrende enn i andre bransjer.

Denne bacheloroppgaven tar for seg digitalisering og effekten det har hatt på regnskapsbransjen. Vår problemstilling er “Hvordan digitalisering påvirker regnskapsbransjen”, og vi har besvart dette ved å formulere tre forskningsspørsmål:

- Hvilke endringer har digitalisering medført for bedriftene?
- Hvordan har bedriftene integrert og iverksatt endringer internt?
- Hvordan vil fremtidens regnskapsbransje se ut dersom utviklingen holder seg konstant?

For å besvare disse forskningsspørsmålene ble det benyttet et hermeneutisk kunnskapssyn som bygger på kvalitative metoder. Det er valgt et intensivt forskningsdesign og det ble gjennomført personlige intervju for å samle inn primærdata. Formålet med denne metoden er å komme frem til en teoretisk generalisering. Oppgaven benytter en blanding av case-studie og små-N-studier som lener mer mot den sistnevnte.

Studien belyser hvordan digitaliseringen har påvirket regnskapsbransjen og hvilke utfordringer og fordeler dette har ført med seg. Det er mange faktorer som kan ha betydning, blant annet kunder, ansatte og ny teknologi. Det kommer frem av studien at det fremtidige regnskapskontoret kan forventes å være heldigitalt og sannsynlig være rettet mot rådgivning. På tidspunktet intervjuene ble gjennomført var en del prosesser allerede automatisert, regnskapsføreren var mer rettet mot kunden og hadde inntatt en tilnærmet controller-posisjon med et bredere kompetansenivå innenfor IT.

Studiets resultater innen integrering og implementering av digitale verktøy vil kunne anvendes i andre bransjer og kan fungere som en tiltaks-anbefaling om hvordan bedrifter kan,

eller bør, gå frem ved en digitaliseringsprosess. Samtidig vil resultatene fungere som en anbefaling på hva bedrifter innenfor regnskapsbransjen kan benytte som et godt rammeverk og fokusområde for innføring av digitaliserte løsninger.

Abstract

Digitalization is an umbrella-term regarding the transition from analogue, mechanical and paper-based solutions, processes and systems, to electronic and digital solutions, (moderniseringsdepartementet, 2014). Digitalization and its processes of change may be experienced as a demanding process for companies. In accounting firms, the change has meant that employees have had to be trained to work differently and to use new digital tools, in parallel with having to ensure customers' trust in new systems and user interfaces. The accounting industry has customers in all demographic segments, which may lead to the development of methods and tools becoming more challenging than in other industries.

This bachelor thesis addresses how digitalization has affected the accounting industry. Our main problem is "how digitalization is affecting the accounting industry". To answer this issue, three research questions were formed:

- Which changes has digitalization brought about for the companies?
- How have companies integrated and implemented changes internally?
- What will the accounting industry of the future look like if development remains constant?

To answer these research questions, a hermeneutic view of knowledge based on qualitative methods was used. An intensive research design has been utilized along with personal interviews to collect primary data. The purpose of this method is to arrive at a theoretical generalization. The thesis uses a mixture of case studies and small-N studies that favors the latter.

The study sheds light on how digitalization has affected the accounting industry and what challenges and benefits this has brought with it. There are many factors that may be important, including customers, employees and new technology. The study shows that the accounting office of the future is expected to be fully digital and likely to be aimed at consulting. At the time the interviews were conducted, a number of processes were already automated, the accountant was more focused towards the customer and had assumed a position approximately equal to a controller-position with a broader level of competence in IT. The study's results in the integration and implementation of digital tools can be used in other industries and can serve as a recommendation for how companies can, or should, proceed in a digitalization process. At the same time, the results will serve as a recommendation on what companies in the accounting industry can use as a good framework and focus area for the introduction of digitalized solutions.

Innholdsfortegnelse

Forord	1
Sammendrag	2
Abstract	3
Innholdsfortegnelse	4
Figur- og tabelliste	7
1. Formålet med oppgaven	7
1.1 Tema	7
1.2 Bakgrunn for valg av tema og problemstilling	8
1.3 Problemstilling	9
1.3.1 Hvordan digitalisering påvirker regnskapsbransjen?	10
1.3.2 Forskningsspørsmål 1	11
1.3.3 Forskningsspørsmål 2	11
1.3.4 Forskningsspørsmål 3	11
1.4 Avgrensing av oppgaven	11
1.5 Struktur	12
2. Teori om digitalisering og regnskap	12
2.1 Regnskapets hensikt	12
2.2 Regnskap i tradisjonell form	13
2.2.1 Regnskapsplikt & Bokføringsplikt	14
2.2.2 Regnskapsplikt	14
2.2.3 Bokføring	15
2.2.3.1 Formålet med bokføring	15
2.2.3.2 Moderne bokføring	16
2.2.3.3 Bokføringsplikt	16
2.2.4 Unntak fra bokføringsplikten.	16
2.2.5 Hvor ofte må man føre regnskapet?	17
2.3 Nyttien av regnskap	17
2.3.1 Interne grunner	18
2.3.2 Viktig med kontroll	18
2.3.3 Forenkling	19
2.4 - Digitalt regnskap	20
2.4.1 The Nordic Smart Government	21
2.4.2 Blokkjedeteknologi	22
2.5 Substitusjonseffekt og inntektseffekt innen mikroøkonomi vedrørende erstatning av ansatte for automatisering.	22
2.6 Endrings-effekten av digitalisering	26
3. Metode	27
3.1 Forskningsbasert kunnskapssyn	28

3.2	Forskningsdesign	28
3.2.1	Samhandling mellom problemstilling og forskningsdesign	28
3.2.2	Valg av forskningsdesign	30
3.3	Valg av forskningsmetode	30
3.3.1	Kvalitativ og kvantitativ metode	31
3.3.2	Primær- og sekundærdata	31
3.4	Datainnsamling	32
3.4.1	Sekundærdata - litteraturstudie	32
3.4.2	Primærdata - Individuelle intervju	32
3.4.3	Gyldighet og pålitelighet	33
3.4.3.1	Intern gyldighet	33
3.4.3.2	Ekstern gyldighet	34
3.4.3.3	Pålitelighet ved intervju	34
3.5	Populasjon og utvalg	35
3.5.1	Populasjon	35
3.5.2	Utvalg	35
3.5.3	Kontekst	36
3.6	Hoveddesign	36
3.6.1	Case-studie	36
3.6.2	Små-N-studier	37
3.7	Etiske og praktiske avveininger	38
3.7.1	Etiske aspekter i forholdet mellom forsker og undersøkt	38
3.7.1.1	Informert samtykke	38
3.7.1.2	Krav til riktig presentasjon av data	38
3.7.2	Praktiske aspekter	39
3.7.2.1	Grunnforskning vs. anvendt forskning	39
3.7.2.2	Hva kreves det av ressurser?	39
3.8	Oppgavens metode	40
4.	Empiri	41
4.1	Empiriske funn	41
4.1	Intervju 1	42
4.2	Intervju 2	48
4.3	Intervju 3	55
5.	Analyse og tolkning	66
5.1	Integrering av digitale verktøy	67
5.1.1	Økt fokus på eksisterende områder / Endringsprosessen på bransjenivå	69
5.1.2	Hvilke endringer har digitalisering medført for bedriftene?	70
5.2	Endring av arbeidsoppgaver	70
5.2.1	Muligheten til å øke kundebasen over større områder og tilpasninger til dette	72
5.3	Involvering fra ansatte og ledelsen	72

5.3.1 Tilsettes syn på digitaliseringsprosessen	73
5.3.2 Hvordan har bedriftene integrert og iverksatt endringer internt?	74
5.4 Hvordan vil fremtidens regnskapsbransje se ut dersom utviklingen holder seg konstant?	74
5.4.1 Datahåndtering/teknologien	74
5.4.1.1 Blokkjedeteknologi	75
5.4.2 Bedrifters/bransjens tanker om fremtiden	75
5.4.3 Et fullstendig digitalt samfunn?	76
6 Konklusjon og forslag til videre forskning	76
6.1 Bidrag til videre undersøkning og forskning	78
7. Referanseliste	79
8. Vedlegg	83

Figur- og tabelliste

[Figur 1](#) - Konstant skalautbytte

[Figur 2](#) - Slik svinger isokostlinjen i faktordiagrammet ved en prisreduksjon på realkapital

[Figur 3](#) - Konsumentenes valg av godekombinasjon

[Figur 4](#) - Ulike nivåer av undersøkelsenheten

[Figur 5](#) - Gantt-diagram over undersøkelsens faser

[Figur 6](#) - Markedsandeler for regnskapssystemer

1. Formålet med oppgaven

1.1 Tema

Digitalisering kan hevdes å være en av de mest sentrale endringene vi har i næringslivet, og befinner seg i sentrum av innovasjon og investeringer. Teknologi spiller i dag en betydelig rolle i alt fra post til dagligvarebransjen. Det blir nesten utelukkende sett på som en positiv utvikling for samfunnet, og skal gi glede til alle samfunnsklassene, (Digitalisering i offentlig sektor, 01.02.21). Vi har særlig sett hvordan et heldigitalt samfunn kan fungere i 2020, ved utspring av COVID-19. Det er et interessant konsept å se hvordan det som vanligvis blir sett

på som enkle arbeidsoppgaver kan gjøres på en mer effektiv og bærekraftig måte. Vi har valgt regnskapsbransjen ettersom dette er en bransje som har sett en nærmest revolusjonerende digital utvikling.

1.2 Bakgrunn for valg av tema og problemstilling

Verdens første datamaskin, Konrad Zuse, ble ferdigstilt i 1941 og regnes som den første helelektroniske datamaskinen i praktisk bruk, (Rosses & Dvergsdal, 2019). Dette har videre ført til en lang og hurtig utvikling av teknologi innen både maskinvare (hardware) og programmering (software).

“Det er få som kan si at de forutså kjente bruksområder som strømming av musikk, bestille flybilletter og utføre banktjenester skulle være mulig tilbake på 1980-tallet. Slike uttalelser hadde kanskje blitt møtt med argumenter om at billettbestillinger og banktransaksjoner ville være altfor kompliserte til at en kunne gi vanlige brukere tilgang til datasystemene”, (Olsen, 2019, s. 16).

Den digitale utviklingen har gjort og gjør industrier og forbruker mer effektive, som resulterer i økt produktivitet. Et godt eksempel er «matvarer levert på døren» innen detaljhandel, hvor forbruker enkelt kan bestille varer via digitaliserte løsninger og leverandør leverer direkte hjem til kunden. En av de klareste eksemplene på at samfunnet kan fungere i stor grad digitalt, er året 2020, der hele landet var under lockdown, og konferanser, handel og arbeidsoppgaver måtte fungere digitalt. Digitalisering gir et innblikk i systemer og teknologi der vi ikke lenger har behov for menneskelig interaksjon. Naturligvis er det både fordeler og ulemper med dette. Dersom digitalisering overtar alle de menneskelige arbeidsoppgavene, vil vi i teorien alle være arbeidsløse.

Digitalisering kan ofte fremstilles som et gode i seg selv. Dette blir igjen reflektert i hvordan den norske stat, og mange aktører ofte tenker; en løsning som bruker datamaskinen vil alltid være bedre enn en som bruker papir, (Olsen, 2019, s. 34). Vi kan se eksempel fra direktoratet for økonomistyring (DFØ), der det ble brukt millioner på digitalisering av reiseregninger, men for å utforske den fullstendige effekten og gode av digitalisering, må staten og regelverket være innforstått med at regler og gamle rutiner må fornyes, (Olsen, 2019). Samtidig responderer Bjørn Sæstad den 22.januar 2019 på innlegget til Olsen med at prosessering av reiseregninger i staten forenkles stadig. Han legger til grunn at Olsen tar feil når han påstår at

statsansatte brukte mindre tid når alt var på papir, han begrunner dette med DFØ's app som gir innsyn i tidsregistreringer og reiseregninger tilgjengelig for 150 000 statsansatte. Dette har vist en betydelig redusering av tidsbruk siden 2015, (Sæstad, 2019).

Ingen vet enda rekkevidden av hva digitalisering kan bety, men vi ser allerede muligheten for førerløse biler, helautomatiserte industribedrifter og datamaskiner som tar for seg beslutninger, eksempelvis, i form av høy-frekvens-algoritmer som "trader" på børs av seg selv, (Chen, 2021). Videre ser vi at markedet tilbyr løsninger for de mer repeterende arbeidsoppgavene en bedrift har: Regnskap, fakturering, lagerhold, arkivering, kontorrutiner, innkjøps- og produksjonssystemer m.m, (Olsen, 2019, s. 34). Bruk av digitale løsninger betyr at det er mindre behov for å kunne teorien bak regnskap, ettersom programvaren gjør mye av jobben for deg. Fra et bedriftsperspektiv vil fordelene med digitalisering kunne være kostnadsbesparelse, bedre oversikt over egen økonomi, og færre ledd å forholde seg til. Dette vil også kunne føre til at en større andel av ansvar overføres til programmet. utfordringer kan være at systemet ikke takler kunder i større skala, får programfeil, eller at det er mindre lokal menneskelig kompetanse som forstår og kan undersøke feilen på tidspunktet problemet oppstår.

Som man ser er det åpenbart at digitalisering er et veldig aktuelt tema, og dette gjenspeiles i samfunnet. Det kommer tydelig frem i statsbudsjettene til regjeringen, (Chaffey, 2019), og vil være aktuelt i nesten alle bransjer fremover, da verden er i stadig endring og teknologien utvikler seg fortløpende. Grunnet de nevnte forholdene var det interessant å se på digitalisering i regnskapsbransjen.

1.3 Problemstilling

Problemstillingen tar for seg hvordan digitalisering har gitt en vedvarende effekt på regnskapsbransjen og hvordan arbeidsoppgavene forandrer seg i takt med den teknologiske utviklingen. Regnskapsbransjen i sin helhet har vært under konstant forandring siden Luca Pacioli ga ut den første regnskapsboken. Fra det gyldne prinsippet gitt i debet og kredit på papir, til det skybaserte systemet vi har i dag, (Andresen, 2018). Det blir videre konstatert av Peer Veiby, som er styreleder for Regnskap Norge, at det er en revolusjon som skjer nå. Han tar også for seg spørsmålet "blir vi automatisert bort"? Han gir argumenter der han beskriver regnskapsførerens rolle som en viktig funksjon i henhold til samfunnsrollen, men også som

hjelp til bedriftene, (Andresen, 2018). Det blir videre lagt til grunn at det er en kjensgjerning at mye av det regnskapsførere gjør i dag, vil forsvinne.

Regjeringen legger frem sine mål og perspektiv angående digitalisering den 01.02.21, (regjeringen.no, brev). Sammendraget sier: Én digital sektor - Digitaliseringsstrategi for offentlig sektor 2019-2025 definerer felles mål og innsatsområder for digitaliseringsarbeidet frem mot 2025, og skal støtte den digitale transformasjonen i den offentlige sektoren. Strategien er felles for både kommunal sektor og staten. Arbeidet med å følge opp tiltak i strategien er godt i gang, (Digitalisering i offentlig sektor, 01.02.21)

Videre er det spesifisert: Digitalisering og ny teknologi åpner for helt nye muligheter for innbyggere, virksomheter og samfunnet gjennom økt velstand, bedre livskvalitet og en mer bærekraftig utvikling, (Digitalisering i offentlig sektor, 01.02.21).

Ut fra dette kan det tolkes som at staten er positiv til og har en langsiktig plan om videre digitalisering. Det understreker hvor viktig digitalisering innenfor alle sektorer blir oppfattet og at digitalisering blir satset på av norske myndigheter. Videre tolkning vil kunne vise at verken privat eller offentlig sektor har en påfølgende negativ holdning til digitalisering, men ser mer på satsingen som en positiv endring eller utvikling av deres nåværende arbeidsoppgaver.

1.3.1 Hvordan digitalisering påvirker regnskapsbransjen?

I tillegg til hovedproblemstillingen er det utformet tre forskningsspørsmål som skal være med på å avgrense og svare på problemstillingen. Hensikten bak dette er å kunne gå grundigere til verks på spørsmål som i sin helhet vil kunne gi et svar på oppgavens problemstilling.

- Hvilke endringer har digitalisering medført for bedriftene?
- Hvordan har bedriftene integrert og iverksatt endringer internt?
- Hvordan vil fremtidens regnskapsbransje se ut dersom utviklingen holder seg konstant?

1.3.2 Forskningsspørsmål 1

I dette forskningsspørsmålet har vi som mål å utforske hvordan de generelle arbeidsoppgavene har utviklet seg som en følge av digitalisering. Det vil også bli lagt vekt på om er utviklet nye og mer effektive metoder for hvordan regnskapet blir gjennomført.

1.3.3 Forskningsspørsmål 2

Forskningsspørsmålet adresserer hvordan bedriftene er i stadig endring, og ser etter nye innovative endringer for å maksimere sine forretningsmodeller, hvilke holdninger, samarbeidsvilje og strukturer som har endret seg og hvordan digitalisering gir mer fleksible løsninger for hvor du kan jobbe, og interaksjon med kolleger.

1.3.4 Forskningsspørsmål 3

Formålet her er å gi en videreføring i hvilke fremtidsaspekter som kan forventes, samt gi innsyn i hvordan utviklingen vil kunne skape løsninger for fremtidens regnskapsførere.

1.4 Avgrensing av oppgaven

Grunnet oppgavens ramme-begrensninger vil det være utfordrende å gjennomføre en fullstendig undersøkelse av alle bedrifter i regnskapsbransjen. Vi vil dermed gjennomføre personlige intervju for å få en forståelse av bransjens respons på digitalisering, og gjennom teori lage et helhetlig bilde på hvordan digitalisering har påvirket regnskapsbransjen. Dersom vi hadde sett på bransjen i sin helhet, ville det også omfatte nye regnskapsbedrifter som ikke har vært med på den samme utviklingen som eldre bedrifter. Vi vil av den årsak ta forbehold om at bedriften har vært stiftet i et tidsrom der dataen og kunnskapen vil være relevant og tilstrekkelig for å kunne svare på problemstillingen. Det vil også bli lagt til grunn at dersom vi skal få en dypere forståelse av bedriften i bransjen, må vi gå grundigere til verks i færre bedrifter for å unngå overfladiske data.

1.5 Struktur

Oppgavens struktur består av seks kapitler som skal bidra til å besvare oppgavens problemstilling og spørsmålene underveis. For å besvare disse vil kapittel 2 redegjøre for teori knyttet til regnskap og digitalisering som oppgaven bygger på. Denne teorien gir oss grunnlaget til å sette vår empiri opp mot eksisterende teori.

Kapittel 1 - Formålet med oppgaven

Kapittel 2 - Teori om digitalisering og regnskap

Kapittel 3 - Metode

Kapittel 4 - Empiri

Kapittel 5 - Analyse og tolkning

Kapittel 6 - Konklusjon og forslag til videre forskning

Kapittel 7 - Referanseliste

Kapittel 8 - Vedlegg

2. Teori om digitalisering og regnskap

I dette kapittelet er hensikten å gi utfyllende teori og avklaring på begreper som diskuteres i oppgaven.

2.1 Regnskapets hensikt

Regnskapet har til hensikt å reflektere bedriftens økonomiske hendelser. En økonomisk hendelse er en transaksjon eller en annen hendelse som resulterer i en endring i verdien på eiendeler, gjeld eller egenkapital, (Baksaas & Stenheim, 2020, s. 26). Det vil derfor virke

naturlig at regnskapet gir forskjellig informasjon etter hvilke hendelser vedkommende ønsker å utforske. En regnskapsfører vil se på hele regnskapet for å undersøke hvordan bedriften gjør det, samt etablere tiltak etter informasjonen gitt. På samme måten vil regnskapet være tilpasset brukerne og deres behov. Hvis regnskapet skal brukes som styringsverktøy for ledelsen, vil lønnsomhetsmåling på produkt- og avdelingsnivå stå sentral. Det samme vil måling av avvik mellom regnskap og budsjett. En sammenligning til dette vil også være at dersom regnskapet brukes eksternt, vil eiere og långivere være sentrale brukere. Eierne vil for eksempel være interessert i resultat etter skatt fordi dette forteller hva som tilfaller egenkapitalen og dermed eierne, (Baksaas & Stenheim, 2020, s. 23). *“Utarbeidelse av regnskap krever kompetanse, gode rutiner for innhenting og lagring av informasjon, systemer for håndtering og ikke minst kapasitet”*, (Baksaas & Stenheim, 2020, s. 25). Dette gir en kobling til hvordan de digitale systemene som tar over disse egenskapene *“Kompetanse, rutiner og lagring av data”* må fungere. Det er ingen tvil om at samfunnet har troen på at de digitale systemene vil gjøre mindre feil enn det mennesker gjør. *“Digitalisering i form av for eksempel automatisering, robotisering og maskinlæring vil forenkle prosessen. Samtidig vil det oppstå nye kilder til ubevisste feil”*, (Baksaas & Stenheim, 2020, s. 25).

2.2 Regnskap i tradisjonell form

Regnskap er nøkkelen en virksomhet tar i bruk for på best mulig måte å bedømme sin økonomiske stilling, og hvordan den nåværende økonomiske situasjonen foreligger internt, (debet, u.å).

Informasjon tilegnes gjennom regnskapet, og registreres systematisk for å gi en oversikt over:

- *Kostnader*
- *Inntekter*
- *Gjeld*
- *Eiendeler*

Punkter hentet fra: <https://www.debet.no/ordbok/hva-er-regnskap>

Innenfor regnskap er det også lover og regler man må forholde seg til. Bedrifter i Norge må forholde seg til norske lover og forskrifter, og alle bedrifter som driver med næringsvirksomhet er dermed pålagt regnskapsplikt, (debet, u.å). Det vil si at all økonomisk aktivitet som forekommer i en virksomhet skal kunne dokumenteres, enten elektronisk eller på papir. Bedriftene pålegges dokumentasjonskravet slik at det er enklere for myndighetene å beregne skatter og avgifter på et helhetlig og rettferdig grunnlag.

Man tar utgangspunkt i at det er to hovedformer for regnskap som benyttes i norske bedrifter:

- *Driftsregnskap*
- *Årsregnskap*

Punkter hentet fra: <https://www.debet.no/ordbok/hva-er-regnskap>

Årsregnskap blir ofte også kalt finansregnskap eller eksterntregnskap. Dette er lovpålagt gjennom regnskapsloven for alle regnskapspliktige virksomheter. Driftsregnskap er ikke lovpålagt. Det er helst større selskap som utarbeider driftsregnskap. Små og mellomstore bedrifter styrer ofte etter informasjonen i årsregnskapet, men de utarbeider månedlige rapporter som blir en del av årsregnskapet.

2.2.1 Regnskapsplikt & Bokføringsplikt

I regnskapsloven er det i hovedsak to former for plikt, som er med på å vise at regnskapsplikten er differensiert, dette er regnskapsplikt og bokføringsplikt. Hvilken form hver enkelt bedrift skal benytte seg av er avhengig av organisasjonsformen og størrelse på omsetning. Og en virksomhet er enten kun bokføringspliktig, eller både bokføringspliktig og regnskapspliktig, (Altinn, 2020).

2.2.2 Regnskapsplikt

En virksomhet som har regnskapsplikt må utarbeide et årsregnskap som minst består av resultat, balanse og noter, (Altinn, 2020).

For å avgjøre hvem som er regnskapspliktig må man ta stilling til de avgjørende kriteriene som stilles knyttet til virksomhetens størrelse og organisasjonsform. Alle aksjeselskap er for eksempel regnskapspliktige, (Altinn, 2020). Men det er også unntak for hvem som er regnskapspliktige, for eksempel faller enkeltpersonforetak inn under dette unntaket dersom de ikke overskrider et spesifikt antall årsverk, (Brønnøysund, 2021).

Det er også bransjer som har regnskapsplikt uavhengig av størrelse og organisasjonsform, eksempler på dette vil være regnskapsførere og revisorer, (Altinn, 2020).

2.2.3 Bokføring

Altinn.no, sin definisjon på hva bokføring er:

“Bokføring betyr å føre et regnskap. Alle kjøp og salg som påvirker virksomheten skal føres i virksomhetens regnskapssystem. Bokføring blir også kalt for registrering eller postering.”, (Altinn, 2020).

2.2.3.1 Formålet med bokføring

Virksomheter bokfører verdibevegelser for å få en oversikt over hvor mye man har til gode, hvor mye man skylder, og virksomhetens verdi, (Visma, u.å). Ved at man har strukturert og god bokføring vil det gjøre det enklere for ledelsen å kunne ta beslutninger for virksomhetens økonomiske situasjon.

Det er viktig at bokføringen gir det faktiske bilde av virksomheten, og hvordan den økonomiske statusen oppfattes. Dette kommer eksempelvis av at banker skal kunne gjøre risikovurderinger før de innvilger lån, eller før investorer går inn i bedriften, noe som er viktig for å kunne tilegne seg en oppfatning av bedriftens levedyktighet. Dersom bokføringen ikke er i orden, kan en ekstern revisor kommentere dette etter gjennomgang av årsregnskapet, (Visma, u.å).

Når man ser på bokføringen i praksis så skal den inkludere alle aktiviteter. Det vil si all finansiell aktivitet gjort i bedriften. Dette føres henholdsvis inn som “debit” som innbefatter eiendeler og “kredit” som omhandler gjeld og egenkapital. Prinsippet om “debit” og “kredit” blir omtalt som “tosidig bokføring”. Det vil si at alle postene i bokføringen har sin egen motpost slik at summen til sammen går i null, på denne måten skaper man balanse i regnskapet, (Visma, u.å).

2.2.3.2 Moderne bokføring

Ifølge Visma handler bokføring om at alle bilag skal registreres, og det skal gjøres på en slik måte at det ikke kan endres senere. Det kommer også frem at bokføring er et begrep fra tiden før IT systemer og økonomisystemer. Da førte man bilagene inn i en hovedbok og når bilaget var ført i hovedboken var det bokstavelig talt bokført, (Visma, *u.å*).

I dagens samfunn har man utarbeidet og etablert regnskapsprogrammer, slik at de har adoptert uttrykket for den generelle prosessen “å registrere et bilag”. Systemene har nå som oppgave å bekrefte opplysningene om bilaget slik at de ikke kan endres, (Visma, *u.å*). Dette kommer av at et bilag ikke skal kunne endres på, med tanke på regnskapstallene, etter at det er rapportert til myndighetene eller styrebordet.

2.2.3.3 Bokføringsplikt

Når man ser på hvem som er bokføringspliktig, så kan man gjøre det enkelt og si at alle som leverer næringsoppgave og/eller mva-melding til myndighetene er bokføringspliktig, (Altinn, 2020). For alle som faller inn under regnskapsloven som har regnskapsplikt vil de være bokføringspliktige. Det vil med andre ord si at de aller fleste som driver næringsvirksomhet i en eller annen form, inkludert enkeltpersonforetak vil være pliktig til å føre et regnskap etter bokføringsreglene.

2.2.4 Unntak fra bokføringsplikten.

De som ikke er regnskapspliktige vil være bokføringspliktige. Det finnes likevel unntak for dette også, (Altinn, 2020). Kravet er at man som personlig næringsdrivende har inntekter som ikke overskrider 50 000,- og at man heller ikke er registrert i Merverdiavgiftsregisteret. Enkelt forklart så har man ikke bokføringsplikt dersom man er fritatt fra å føre næringsoppgave, men selv om man har fritak fra å føre næringsoppgave, så vil man fortsatt være nødt til å dokumentere inntekter og kostnader, samt oppbevare det i henhold til bokføringsregelverket.

Det er fire vilkår som må oppfylles:

1. Årets brutto driftsinntekt må ikke overstige 50 000 kroner
2. Du må være skattemessig bosatt i Norge
3. Foretaket ditt må ikke ha regnskapsplikt, jf. lov 17.07.1998 nr. 56 (regnskapsloven) § 1-2.
4. Foretaket ditt må ikke være registreringspliktig, jf. lov 19.06.2009 nr. 58 (merverdiavgiftsloven) § 2-1.

Punkter hentet fra: (skatteetaten.no, u.å).

2.2.5 Hvor ofte må man føre regnskapet?

Bokføringsplikten gir påbud om å føre alle bilagene slik at regnskapet er korrekt innenfor de gitte fristene for rapportering av ulike oppgaver til myndighetene, (Altinn, 2020). Det er varierende når fristene er og dette kommer an på om du er mva-pliktig eller ikke. Dersom man er mva-pliktig og leverer mva-melding hver andre måned, må du følgelig være å jour seks ganger i året, (Altinn, 2020). Men er man ikke mva-pliktig, foreligger det krav at man er å jour hver fjerde måned.

Videre er det slik at dersom man har mindre enn 600 bilag i året, samt ikke er mva-pliktig har man muligheten til å utsette bokføringen fram til man sender inn skattemelding og næringsoppgaven. Selv om man har mulighet til å utsette bokføringen så er ikke dette anbefalt, da det er fort gjort at man glemmer å bokføre noe, kvitteringer blir glemt o.l. Et ryddig system er alltid fordel for en bedrift, og gjør det enklere å ta vare på bilag som er blitt prosessert.

2.3 Nytt av regnskap

Prodekan ved handelshøgskolen ved Universitetet i Stavanger, Lars Atle Kjøde uttalte i en artikkel knyttet til firmaet Accountor og Finago at;

“Et selskap har behov for å kommunisere med omverdenen. Leverandørene må vite hvor sikkert selskapet er før de selger varer til det og de ansatte lurere på hvor sikre jobbene deres er”, (Blom, 2018).

Når en bedrift fører regnskap så er det med på å skape tillit til bedriften, og det gir eierne en god oversikt over driften. Regnskapet gir også oversikt over hvilke inntekter og utgifter man har.

“Et regnskap er også utgangspunktet for rapportering til de offentlige. Det er større grad av skjønn i et regnskap enn det som godtas med tanke på skatter og avgifter. Det gjør at man gjerne opererer med et skatteregnskap og et finansregnskap, sier Kjøde.”, (Blom, 2018).

2.3.1 Interne grunner

I skatteregnskap og finansregnskap kan det oppstå store forskjeller. En av disse forskjellene kan være underskudd, som bidrar til å senke skatteregningen i årene som kommer etter at man har ført underskuddet i finansregnskapene.

Kjøde sier også at *“det kan være mange interne årsaker til at regnskap er bra. Selv om et lite selskap eller enkeltpersonforetak ikke er pliktig å føre regnskap, kan det være fornuftig å gjøre det.”*, (Blom, 2018).

Det er slik at mindre selskap kan ha bruk for oversikt over intern-driften, regnskapet vil da kunne være med på å gi et innblikk i hvordan en ligger an i forhold til den strategien man har lagt til grunn.

I utgangspunktet har alle aksjeselskaper, allmennaksjeselskaper, interkommunale selskaper, enkeltpersonforetak og foreninger over en viss størrelse plikt til å føre regnskap, (Blom, 2018).

2.3.2 Viktig med kontroll

Det er viktig å understreke nødvendigheten av kontroll, det vil si at operasjonene som er utført er korrekte og sanne.

Dersom det ikke er noen mekanisme mellom selskapet og omverdenen, vil det være lett å manipulere regnskapene. Dermed er det nødvendig med en uavhengig tredjepart, eksempelvis at en revisor skal være uhildet. Dette skal være med på å beskytte alle parter mot potensielle økonomiske tap, (Blom, 2018).

Det er også en sikkerhet at regnskapene signeres av styret slik at de står ansvarlige for informasjonen som er blitt gitt ut til offentligheten jf. Aksjeloven av 1999, §6-12 (3.ledd). Dette skal virke som en trygghet for å unngå at det skaper splid i regnskapene som ikke tilsvarer realiteten.

2.3.3 Forenkling

Det har gjennom lang tid vært snakk om forenkling i arbeidet med den nye regnskapsloven. Høgskolelektor Asbjørn Pedersen snakket om at man kunne sagt seg fornøyd med et skatteregnskap som viser til selskapets inntekter og de kostnadene som er fradragsberettiget. Men han mener også at en endring av lov ville vært langt fra enkelt å gjennomføre på grunnlag av at periodiseringen i regnskapet ville blitt problematisk å føre opp, (Blom, 2018).

Det er imidlertid også advart om at man ikke skal stole for mye på regnskapene, og når man forenkler det, vil det være med på å skape nye smutthull for måter en kan trikse med tallene på. Det er en andel av de som fører regnskap som parkerer verdier i balansen som ikke burde være der, (Blom, 2018).

Eksempel på en bedrift som nettopp har gjort dette er Norske Skog, de gjennomførte store oppkjøp knyttet til avispapir, selv om store deler av befolkningen visste at avispapir var på vei ut. Dette har resultert i at de satt med store verdier i balansen, som var overvurdert. Dette gir et skjevt bilde av bedriften, slik at man sitter med et inntrykk av at dette er en bedrift med mye verdier, mens verdiene egentlig ikke er relevant.

Pedersen uttalte akkurat det samme, at dette var en bedrift som burde ha skrevet ned verdien i balansen før det faktisk ble gjennomført, (Blom, 2018)

Forenklingen er heller ikke lett å gjennomføre siden det vil forekomme store ulikheter i informasjonsbehovet man tar ut av regnskapet, dette kommer av at forskjellige typer organisasjoner, har behov for forskjellig informasjon. En forenkling av regnskap kan da medføre nye problemer for enkelte organisasjonsformer, som heller ikke ville vært heldig.

Dette kommer av at man har organisasjoner eller bedrifter som er profittorienterte, disse har gjerne et ønske av å se avkastning, mens offentlige organisasjoner og selskaper, samt veldedighetsorganisasjoner har andre verdier og behov: Trolig vil det være vanskelig å skape regnskapsregler som tilfredsstillende alle de forskjellige organisasjonsformene, slik at alle får oppfylt sine behov for uthenting av informasjon.

Høgskolelektor Asbjørn Pedersen uttalte *“det er flere utfordringer ved å føre regnskaper”* men at *“de fleste selskapene i Norge er små selskaper med relativt få ansatte. Da er det historisk kost og norsk regnskapsstandard som gjelder.”*, (Blom, 2018). Han legger altså her vekt på at det er utfordringer i føring av regnskap, men at når regnskapsstandarden er slik den er, så er det den man må forholde seg til.

2.4 - Digitalt regnskap

Digitalt regnskap; “gir en slutt på papirflytting, informasjonsflyten blir bedre, teknologien gjør mye av den tidkrevende jobben og dermed får regnskapskontoret bedre forutsetninger for å yte service og rådgiving til sine kunder!” blir omtalt av Accountor når de fremhever produktet sitt “, procounor, (Finago, u.å).

Tradisjonelt har bedrifter og regnskapskontor brukt forskjellige systemer, en mer felles og standardisert regnskapsverden er noe Regnskap Norge uttrykker seg om når de sier “Regnskap Norge er for EHF fordi standardisering og digitalisering er med på å effektivisere prosesser”, (Larsen Lundberg, 2019). EHF-faktura (elektronisk handelsformat) er en norsk tilpasning til et felleseuropeisk fakturaformat. Det må understrekes at Regnskap Norge ikke er for lovpålagt endring, men at alt som kan digitaliseres skal digitaliseres. Det er ingen tvil om at store deler av engasjementet og oppfordringen til digitalisering skjer i form av lønnsomhet. Det vil ta mindre arbeidstimer og mer av fokuset vil kunne brukes på nye problemer som kan oppstå i en bedrift, samt gi en større innsikt i kontantstrømmen og hvor fokuset bør ligge.

Et skybasert regnskap skal skape automatikk, oppdaterte tall, enklere samarbeid og spare tid. Dette er noen av grunnene Tripletex gir på sin nettside om skybasert tilnærming, (Tripletex, 2018). Dette gjenspeiler forenklingen, digitalisering vil kunne gjøre for bedrifter. Vi ser flere slike løsninger, og de fleste anser dette for å være den moderne måten å gjennomføre regnskap. Digitalisering og skybaserte systemer er en økende trend. Dette gjenspeiles i prosjektet the Nordic Smart Government i punkt 2.4.1, som er satsingen og visjonen regjeringene i Norden la til grunn når de lanserte prosjektet.

2.4.1 The Nordic Smart Government

The Nordic Smart Government er en satsing fra regjeringene i Norden. Den omfatter en løsning for utveksling av regnskapsdata innad i Norden. “Den nye løsningen skal bidra til utveksling av oppdaterte regnskapsdata mellom bedrifter og mellom bedrifter og offentlige myndigheter. Dette kommer i tillegg til SAF-T (standard audit file tax) standarden, som allerede er utviklet”, (Høylye, 2018). SAF-T er en digital standardløsning for utveksling av regnskapsdata gjennom et samarbeid med skatteetaten.

Prosjektet har lagt frem prognoser som gir the Nordic Smart Government (NSG) en potensiell markedsverdi på 13 milliarder euro og har som mål å gjøre den nordiske regionen til den mest integrerte og bærekraftige regionen innen 2030, (*Samlet NSG roadmap og appendix.pdf*, u.å.).

The Nordic Smart Government legger frem sin visjon av prosjektet:

- Increasing the use of structured business data in transactions
- ... will provide a higher quality of real-time business data that businesses can utilise while reducing the manual handling of bookkeeping.
- This enable easier and better exchange of data, products and services, which will serve both service providers (bank, accountant, insurance) and trading partners
- ... it will enable new data-driven services and business opportunities
- ... and serve authorities.

Dette vil gi et utbredt og mer komplekst system som vil kunne skape store verdier for regionen. Dette gjenspeiler visjonen til regjeringen, som ble nevnt i kap 1.3. Det er også gitt mål for hvert år (2021-2027). Disse målene fremstiller en fremgang og forventning av når investeringen vil gi avkastning. Digitaliseringen vil kunne videreføre idealet om at alt som kan digitaliseres bør digitaliseres. Satsingen vil også være en grunnmur for en sterkere økonomisk vekst, samt videreutvikling av teknologi for å skape et mer digitalt samfunn. Dette begrunnes med et konkurransefortrinn i forhold til andre regioner, på bakgrunn av økt åpenhet og samarbeid. Noe som vil være en positiv faktor i det nordiske næringslivet.

2.4.2 Blokkjedeteknologi

I bransjer hvor økonomiske transaksjoner står i sentrum, vil blokkjeder kunne øke effektiviteten, graden av transparens og samtidig fungere som et effektivt våpen mot uønsket innblanding fra eksterne aktører, (Deloitte Norway, u.å.).

Blokkjede er en form for logg som består av informasjon. Alle som har tilgang til kjeden har tilgang til all informasjon og eventuelle endringer som blir gjort. Så fort disse endringene er godkjent av alle parter, vil prosessen kunne gå videre. Slik unngår man en tredjeperson som blander seg inn og må godkjenne disse “endringene”, (Deloitte Norway, u.å.).

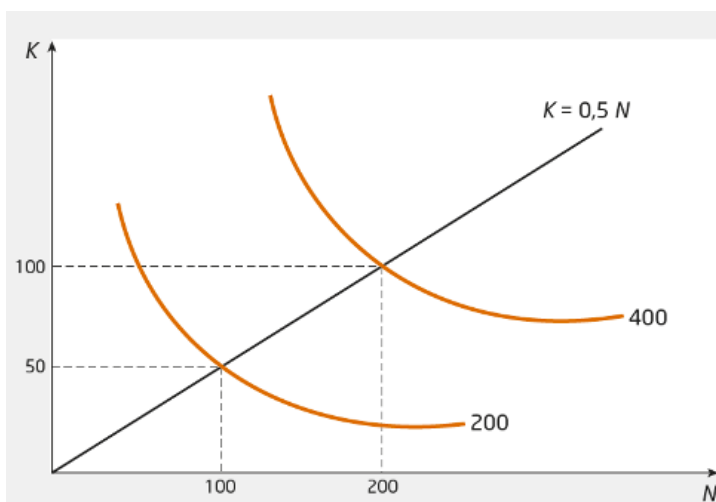
I regnskapsbransjen har de fire største aktørene begynt å se på hvordan blokkjedeteknologi kan anvendes i et regnskapsmessig perspektiv. Den kan blant annet brukes som en digital, distribuert regnskapsbok for økonomiske transaksjoner. Da denne “regnskapsboken” ikke kan endres uten tillatelse fra alle parter vil forfalskninger av de økonomiske transaksjonene være tilnærmet umulig. Dermed dannes det et register for alle transaksjoner inn og ut, og disse blir automatisk lagt inn i blokkjeden og er tilgjengelig for alle parter, (Deloitte Norway, u.å.).

2.5 Substitusjonseffekt og inntektseffekt innen mikroøkonomi vedrørende erstatning av ansatte for automatisering.

For å gi litt kontekst til begrepene, tar vi først for oss “substitusjonseffekten” og “inntektseffekten”.

Substitusjonseffekten for produksjon viser måten etterspørselen etter arbeidskraft kan reduseres gjennom realkapital for å oppnå lik produksjonsmengde, (Viggo et al., 2016, s. 228). Det er to faktorer som styrer produksjonsmengden, realkapital og arbeidskraft. Dersom realkapitalen øker, som i kontekst vil være digitalisering, vil etterspørselen etter arbeidskraft reduseres. På samme måte kan etterspørselen etter arbeidskraft innen IT-sektoren øke, i samsvar med utvikling og vedlikehold av regnskapsprogrammer.

Dette illustreres i figuren, der K er realkapital og N er arbeidskraft. Det kan presiseres at $K=0,5N$ er hypotetisk i forhold til at 1 realkapital utgjør 0,5 arbeidskraft for å oppnå samme produksjonsmengde.

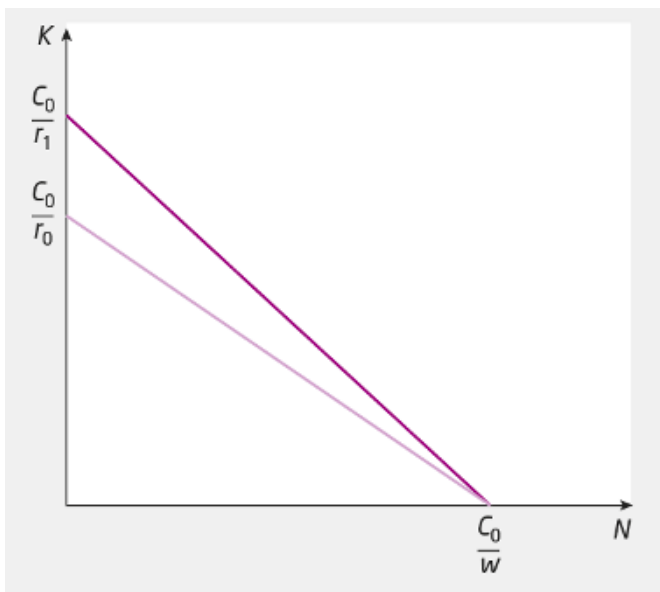
Figur 1 - Konstant skalautbytte, hentet fra Innføring i mikroøkonomi, (Viggo et al., 2016, s. 121)

Inntektseffekten er i konsumentteorien effekten av etterspørselen som utelukkende skyldes endring i realinntekt, det vil si mulighetsområde, gitt at det relative prisforholdet er uendret, (Viggo et al., 2016, s. 228). Vi kan anta at gjennom enklere verktøy og mer direkte kontakt med kunder, vil inntektene øke som følge av digitaliseringen. Det vil medføre at bedriften vil etterspørre både mer regnskapsmessig arbeidskraft og mer teknisk utstyr.

Dette gir ulike følger, på bakgrunn av hvilke type goder som konsumeres: “mindreverdige goder og normale goder”, noe som fører til at etterspørselen blir redusert ved prisøkning på normale varer. Vi tar for oss normale goder i sammenligningen til regnskapsbransjen.

Vi har da to sektorer bedriften kan bruke overskuddet på for å minimere kostnader og maksimere overskuddet, arbeidskraft (N) og realkapital (K). En økning i forbruk av realkapital krever flere pc-er, for å kunne utføre flere digitale tjenester, noe som utgjør en kvalitetsforbedring av realkapitalen. Pc-er kan i dag utføre flere og bedre tjenester enn de gjorde før, noe som kan likestilles med at det har blitt lavere pris i praksis. Dette medfører at man får en substitusjonseffekt, ved lavere priser på realkapital er bedrifter mer føyelige etter å fortsette investeringen i realkapital. Dette vil til slutt medføre at bedriften tjener mer, med lavere kostnader, og etterspørselen etter arbeidskraft og realkapital vil igjen øke.

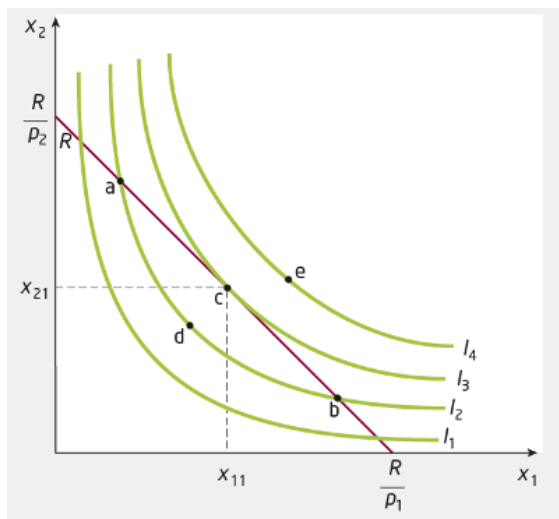
Dette kan også illustreres i figur, ved prisreduksjon på realkapital. Dersom prisen på realkapital reduseres fra r_0 til r_1 , mens prisen på arbeidskraft og de totale kostnadene er uendret, vil isokostlinja svinge utover i faktordiagrammet rundt punktet C_0/w og bli brattere, (Viggo et al., 2016, s. 138).

Figur 2 - Slik svinger isokostlinjen i faktordiagrammet ved en prisreduksjon på realkapital, hentet fra innføring i mikroøkonomi, (Viggo et al., 2016, s. 138).

Totaleffekten tar forbehold om å holde seg innenfor regnskapsbedrifter som en enhet siden totaleffekten på bransjenivå er nokså usikkert. Dette gjør vi fordi substitusjonseffekten lener seg mot en retning og inntektseffekten trekker mot en annen.

Vi kan illustrere bedriftens valg av godekombinasjoner i denne figuren

Figur 3 - Konsumentens valg av godekombinasjon, hentet fra Innføring i mikroøkonomi, (Viggo et al., 2016, s. 202)

Figuren tar for seg inntekten R som blir representert med budsjettlinja fra x til y -aksen, ved å legge budsjettlinja inn i godediagrammet. Mulighetsområde til konsumenten er nå avgrenset til alle godekombinasjoner som ligger på budsjettlinja, og de som ligger mellom denne og mengdeaksene, (Viggo et al., 2016, s. 202). For eksempel utgår punkt “e” fordi den ligger utenfor mulighetsområdet, og punkt “d” fordi den ikke ligger på budsjettlinja.

For å skape en kontekst til en regnskapsbedrift kan vi se hvordan godekombinasjonen endrer seg fra eksempelvis c til a for å oppnå samme nytten. Her er det viktig å antyde figuren teoretisk ettersom nytten i x_1 (arbeidskraft), kan være mindre nyttig ved fremkommende teknologi som håndterer nytten bedre. Dermed kan punkt a i fremtiden hypotetisk sett bli det nye tangeringspunktet, som blir omtalt som “konsumentens verdsetting av godene akkurat lik markedets verdsetting av godene. Indifferenskurven som representerer den maksimale nytten til konsumenten for gitt inntekt, er den og bare den indifferenskurven I_3 som akkurat tangerer budsjettlinja.”, (Viggo et al., 2016, s. 203)

“På makronivå, dvs hele økonomien sett under ett, har den teknologiske utviklingen generelt og digitaliseringen spesielt de siste ca 20 årene vist at automatisering ikke fører til

redusert økonomiske vekst og økt arbeidsledighet. Noen næringer kan oppleve både redusert produksjon og færre sysselsatte, men de aller fleste næringer opplever økt produksjon og økt produktivitet. Antallet ansatte kan imidlertid gå både opp og ned. Det siste er nok trolig tilfellet for regnskapsbransjen der tvilen ligger er om det vil føre til færre eller flere ansatte”, (Årethun, 2021).

2.6 Endrings-effekten av digitalisering

Digitalisering kan medføre endring i bedriftsstrukturen og hvordan oppgaver utføres. Argumenter for hvorfor digitalisering er et gode, kan være både logiske og effektive, men internt i en bransje som over lengre tid har funnet suksess vil disse argumentene kunne settes til side grunnet den eksisterende bedriftskulturen. I dette delkapittelet tar vi for oss hvordan bedrifter endres, og effekten av det.

Endringsteori tar ofte for seg drivkrefter som starter endringsprosessen. “Tradisjonell organisasjonsteori har ofte skilt mellom indre og ytre drivkrefter”, noe som videre blir klargjort som “lite fruktbar, da det forutsetter et relativt klart skille mellom organisasjon og omgivelser”, (Jacobsen, 2018, s. 23). Utsagnet viser hvordan digitalisering kan fremheve en endringsprosess både eksternt og internt. For å være mer spesifikk vil konkurransedyktigheten til en bedrift være betydelig svakere dersom den ikke foretar valg for å endre seg i takt med markedet. På samme måte gir dataprogrammene et nytt verktøy for regnskap som skal være enklere og mer lønnsomt for bedriften, og bedrifter som ikke henger med vil ikke lenger være konkurransedyktige.

Det er vanskelig å skape en endringsprosess når det du tidligere har gjort har vært suksessfullt, noen eksempler er digital klokke, Video Home System (VHS), og nå nylig bilindustriens overgang til elektriske biler som står sentralt. Volkswagen har lagt frem store planer hvor man går bort fra biler med forbrenningsmotorer til mål om å bare produsere hybrid og elektriske biler i fremtiden. Dette skjer i etterkant av Teslas suksess og anses som en sen overgang i forhold til markedet. Samtidig hadde Volkswagen muligheten til å satse på dette segmentet lenge før, når diesel-restriksjonene kom for fullt i USA, (Jacobsen, 2018, s. 82).

De samme forholdene som nevnes i forbindelse med endring i bilindustrien finner vi også i regnskapsbransjen. Bedrifter prioriterer implementering av digitalisering ulikt, men utviklingen tilsier at digitalisering er fremtiden. Dette avhenger i stor grad av den interne kulturen i bedriften. Den indre kulturen består av ledelsen og ansattes oppfatning eller tolkning av trusler eller endringer som foregår i bransjen. Det er spesielt vanskelig å endre seg dersom du har opplevd suksess med den nåværende arbeidsmodell, noe som blir forklart nærmere i neste avsnitt:

“En forklaring på at bedrifter ikke ønsker å endre seg ligger i det som enkelte har kalt “produktivitetsparadokset”, “kompetansefellen” eller “suksess-syndromet”. Jo bedre man er til å raffinere det bestående, desto vanskeligere blir det å foreta endringer som innebærer at man forlater det man har raffinert til perfektjon”, (Jacobsen, 2018, s. 82).

3. Metode

I kapittel 3 skal vi se på valg av metode og hva som vil være best egnet for vår problemstilling. Videre vil vi også forklare hvorfor den valgte metoden egner seg best knyttet opp mot spørsmålene våre, og drøfte ulemper og fordeler med de valgene vi har tatt.

En metode er en måte å gå fram på for å samle inn empiri, eller det vi kaller data om virkeligheten. Metoden er da et hjelpemiddel til å gi en beskrivelse av virkeligheten, (Jacobsen, 2015, s. 21). En god forskningsmetode vil dermed være med å bidra til at den innsamlede empirien er så troverdig som mulig, og gir et svar på forskningsspørsmålene.

Det blir også stilt to spørsmål til empirien som samles inn, og som skal fungere som krav til empirien, (Dalland, 2017, s. 61)

1. Hvilken relevans har data for problemstillingen?
2. Hvor pålitelig er måten data er samlet inn på?

Disse spørsmålene kommer vi nærmere inn på senere, men ved hjelp av disse kravene kan vi på en systematisk måte stille oss kritisk til valgene som er blitt tatt og hvilke konsekvenser disse har for empirien.

3.1 Forskningsbasert kunnskapssyn

“Kunnskap om hvordan kunnskap blir til, er nødvendig for å finne ut hva som kan regnes som sikre kilder”, (Dalland, 2017, s. 38)

I den vitenskapelige virksomheten foreligger det grunnforutsetninger om hva “sann kunnskap” er, og disse grunnforutsetningene er under stadig debatt. Mens ontologi er læren om hvordan ting faktisk er, er epistemologi “læren om kunnskap” og handler om i hvilken grad det er mulig å få “sann kunnskap” om verden. Det er her vi blir introdusert til forskningsretningene *positivisme*, som bygger på naturvitenskapens tradisjon med studier av den fysiske naturen, og *hermeneutikk*, som bygger på humanvitenskapene med studiet av mennesket og menneskeskapte fenomener,

Hvor positivismen har grunnleggende trekk om at kunnskapen skal være objektiv og at den skal kunne prøves empirisk, har hermeneutikken utgangspunkt i at man skal forstå og ikke bare forklare, (Dalland, 2017, s. 47). Man kan altså si at der positivismen bygger på kvantitative metoder og at man skal samle inn kunnskap ved å gå fra teori til empiri, vil hermeneutikken bygge på kvalitative metoder og at man skal samle inn kunnskap ved å gå fra empiri til teori.

3.2 Forskningsdesign

Et forskningsdesign er en plan eller en fremgangsmåte for å gjennomføre et forskningsprosjekt, (Bukve, 2016, s. 13). Denne planen skal vise den logiske strukturen i prosjektet, hva målet med prosjektet er, og strategien for hvordan disse målene skal nås. Innad i forskningsdesignet er det omfattet to sentrale element, hvor det ene er å presisere formålet med prosjektet, og det andre er avgjørelsen av hvordan vi skal gå frem for å oppnå formålet.

3.2.1 Samhandling mellom problemstilling og forskningsdesign

Som det kommer frem av avsnittet ovenfor, vil oppgavens problemstilling ha en betydelig effekt på forskningsdesignets utforming. Med bakgrunn i rammebetingelser for gjennomføring av oppgaven og pågående studie har vi valgt å sette søkelys på innføring av digitalisering i regnskapsbransjen

Det var nødvendig å sette ramme-grenser slik at det ble mulig å overholde tidsrommet oppgaven skulle gjennomføres i. Dermed tok vi for oss hovedproblemstillingen om hvordan digitalisering påvirker regnskapsbransjen. Den gitte problemstillingen er, til tross for innsnevring, fortsatt ganske bred, og det ble formulert tre forskningsspørsmål som skal være med på å avgrense oppgaven, og dermed gi et svar på problemstillingen. Disse forskningsspørsmålene er:

1. Hvilke endringer har digitalisering medført for bedriftene?
2. Hvordan har bedriftene integrert og iverksatt endringer internt?
3. Hvordan vil fremtidens regnskapsbransje se ut dersom utviklingen holder seg konstant?

Med bakgrunn i disse forskningsspørsmålene skal prosjektet avklare hvordan digitalisering har vært med på å påvirke regnskapsbransjen, og hvordan man tenker at den eventuelt kan bli påvirket ved videre utvikling. Formålet med oppgaven vil være å se på digitaliseringens effekt i et område som er relevant for finansbransjen, og dermed tilføre ny kunnskap som er relevant for dagens og fremtidens samfunn.

Forskningsprosessen vil bli gjennomført ved hjelp av ledere og ansatte i lokale regnskapsbyrå, med rammer for når undersøkelser skal skje, hvor det skal skje og hva som skal undersøkes. Dette oppfyller kravene som stilles for at en problemstilling skal være forskbar da de vil bidra med å svare, til en viss grad, presist på de fire spørsmålene: Hva?, Hvem?, Hvor? og Når?, (Jacobsen, 2015, s. 75).

Jacobsen stiller også tre krav til selve problemstillingen som skal fastslå at problemstillingen er fornuftig nok til å kunne gjennomføre en empirisk undersøkelse, (Jacobsen, 2015, s. 77).

Disse er:

- Problemstillingen skal være spennende
- Problemstillingen skal være enkel

- Problemstillingen skal være fruktbar

Kravet om at problemstillingen skal være spennende vil tilsi at forskerne ikke vet hva resultatet av forskningen vil være før forskningsprosessen er gjennomført. Dette er også med på å bidra til objektivitet i forskningsprosessen som skal gi et mer nøyaktig svar på problemstillingen enn det en subjektiv tilnærming hadde gitt.

Kravet om at problemstillingen skal være enkel er for å unngå at man får en altfor bred problemstilling, og følgelig at man skal ha muligheten til å gi et klart svar på spørsmålet som blir stilt. Hvis problemstillingen er for komplisert vil det ende opp med at det ikke blir mulig å få en fullstendig oversikt over prosjektet, hverken fra forskeren eller leseren sin side.

Det siste kravet om at problemstillingen skal være fruktbar kan deles opp i to. Først settes det et krav om at problemstillingen skal være mulig å undersøke empirisk, altså at man kan gjennomføre en undersøkelse, og det legges frem et ideal om at problemstillingen skal tilføre ny kunnskap. Det vil si at den nye kunnskapen skal bidra til å utvide eller fordype forståelsen av noe man allerede har kjennskap til.

3.2.2 Valg av forskningsdesign

Innenfor samfunnsvitenskapelig metode finnes det ulike måter å gjennomføre undersøkelser på, og det er dette som kalles forskningsdesign. Problemstillingen vår er nokså åpen og eksplorerende. Det vil dermed foreligge et behov for en mer intensiv forskning, fremfor ekstensiv forskning, ettersom primærdata kommer fra et lite utvalg av nøkkelinformanter. Følgene av dette vil være at det vil være nærliggende å ta for seg en kvalitativ forskningsmetode som legger mer vekt på å fange opp mening og opplevelser, fremfor en kvantitativ metode.

3.3 Valg av forskningsmetode

Ved valg av forskningsmetode er det to hovedmetoder man kan velge mellom, kvantitativ og kvalitativ metode. Vi skal se på fordeler og ulemper ved begge metodene, samt se på primær- og sekundærdata. Videre skal det avklares hvorfor vi har tatt de valgene vi har tatt, og hvilke konsekvenser dette har for forskningsprosessen.

3.3.1 Kvalitativ og kvantitativ metode

I Dallands “Metode og oppgaveskriving” gis det et simpelt innblikk i hva som er med på å kjennetegne de to ulike typene data, (Dalland, 2017)

Kvantitative metoder gir oss kvantitative data som er data i form av målbare enheter, altså data i form av tall. Ved hjelp av tallene vil det være muligheter til å foreta regneoperasjoner, noe som følgelig gir et målbart innblikk i hva datasettet sier.

Kvalitative metoder gir oss kvalitative data. Disse dataene er data som ikke kan tallfestes eller måles, men er heller orientert mot å fange opp mening og opplevelse. Begge disse formene for datainnsamling er med på å danne grunnlaget for empirien som skal være med på å komme frem til et konkluderende svar på oppgaven.

3.3.2 Primær- og sekundærdata

Når man snakker om forskningsmetode og hvilken metode som skal tas i bruk, kommer ordet “data” kontinuerlig opp. Data i dette tilfellet er synonymt med informasjon som innhentes gjennom forskningsprosjektet, og det er i all hovedsak to typer data. Disse er primærdata og sekundærdata. Som oftest vil man snakke om primærdata i forskningssammenheng, spesielt innen et nytt forskningsområde. Det blir også ofte brukt sekundærdata som et grunnlag for primærdata.

Primærdata er informasjon som er blitt samlet inn for første gang av forskeren selv, for eksempel gjennom intervju, observasjon eller spørreskjema. Altså vil forskeren gå direkte til en primærkilde for å få tak i ny informasjon

Motparten til primærdata er sekundærdata. Sekundærdata er en samlebetegnelse på all informasjon som forskeren ikke har samlet inn selv. I stedet baserer man seg på opplysninger som er samlet inn av andre, (Jacobsen, 2015, s. 140). Ofte innebærer dette at informasjonen er samlet inn til et annet formål, så man må finne frem relevant data og tolke dette opp mot den nye problemstillingen.

Det er fordeler og ulemper knyttet til både primær- og sekundærdata, men hvis man benytter seg av flere ulike typer data, kan man bruke disse til å berike og kontrollere hverandre, (Jacobsen, 2015, s. 140).

3.4 Datainnsamling

For å kunne samle inn data må man fastslå hvordan man skal gå fram, og her har vi startet med sekundærdata for å skape et grunnlag som kan bygge videre på med primærdata.

Datainnsamlingen vil bygge på hermeneutikken og dens kvalitative metoder, med et eksplorerende forskningsdesign.

3.4.1 Sekundærdata - litteraturstudie

For å forberede oss til innsamlingen av primærdata var det nødvendig å ty til litteraturstudien og dokumentundersøkelser for å få et teoretisk informasjonsgrunnlag som forberedte oss på hva vi var interessert i å finne ut gjennom de personlige intervjuene. Her har vi tatt for oss ulike bachelor- og masteroppgaver, tidsskrifter og fagartikler som er relatert til området vi undersøker, som har vært med på å forme oppgaven i en spesifikk retning.

Avslutningsvis nevnes det at litteraturstudien og sekundærdata ikke vil fremkomme i empirien, da den er hovedsakelig blitt benyttet til å forme oppgaven og gi inspirasjon til hvordan oppgaven skal gjennomføres, og ikke som en basis for resultatet.

3.4.2 Primærdata - Individuelle intervju

Individuelle intervju er kjennetegnet ved at undersøker og respondent prater sammen i en vanlig dialog. Dataene som samles inn kommer i form av ord, setninger og fortellinger. De individuelle intervjuene i denne oppgaven ble gjennomført over internett i programmet “Teams” grunnet COVID-19 situasjonen og gjeldende nasjonale og lokale smitteverns regler, og intervjuene ble tatt opp slik at det var mulig å notere hva respondenten fortalte.

Individuelle intervju har naturligvis sine styrker og svakheter, men Jacobsen sier at det egner seg best når relativt få enheter skal undersøkes, når man er interessert i hva det enkelte individ sier, og når vi er interessert i hvordan den enkelte fortolker og legger mening i et spesielt fenomen, (Jacobsen, 2015, s. 146–147)

I tillegg er man interessert i hva det enkelte individ sier under intervjurunden. Personlige intervjuer får naturligvis frem den enkelte respondents holdninger og oppfatninger, uten at det tas hensyn til den sosiale sammenhengen, (Jacobsen, 2015, s. 147). Dette grenser også mot det siste punktet Jacobsen får frem om hvordan den enkelte fortolker og legger mening i et spesielt fenomen, eller det som også er kjent som fenomenologi.

Når man snakker om kvalitative intervjuer kan de ha ulik strukturering. I vår oppgave benyttet vi oss av pre-strukturerte intervjuer til en viss grad, og det ble derfor satt opp en intervjuguide, (vedlegg 3), som inneholdt spørsmål som vi var interessert i å finne svar på. Til tross for denne pre-struktureringen lot vi intervjuene gå som en normal samtale så langt det var mulig.

3.4.3 Gyldighet og pålitelighet

Alle undersøkelser har som formål å minimere problemer knyttet til gyldighet (validitet) og pålitelighet (reliabilitet). Dette gjør også at kvalitative metoder må underkastes en kritisk drøfting når det skal vurderes om dataen som er samlet inn kan anses som gyldige og er til å stole på. Det er viktig å forholde seg kritisk til kvaliteten på dataen som er blitt samlet inn, (Jacobsen, 2005).

3.4.3.1 Intern gyldighet

Intern gyldighet går ut på om resultatene oppfattes som riktige. Det er dermed nødvendig med en bemerkning om begrepet “riktig”. Riktig i samfunnsvitenskapen beror seg på begrepet

“intersubjektivitet” som innebærer at det nærmeste vi kommer sannheten, er at flere personer er enige om at noe er en riktig beskrivelse, (Jacobsen, 2005, s. 214). Altså kan man bare si at noe er riktig, hvis andre er enig i beskrivelsen. Jo flere som er enige, desto større sannsynlighet er det for at beskrivelsen er riktig.

3.4.3.2 Ekstern gyldighet

Mens den interne gyldigheten går på om vi har beskrevet et fenomen på riktig måte, så dreier den eksterne gyldigheten seg om i hvilken grad funnene fra en undersøkelse kan generaliseres, (Jacobsen, 2005, s. 222). Det må nevnes at hensikten med en kvalitativ metode er som regel ikke å generalisere fra et utvalgt til en populasjon, men det kan gjøres ut fra den individuelle undersøkelsen.

Man har to ulike former for generalisering, (Dey, I. 1993).

1. Første form for generalisering er å generalisere ut fra data i et mindre utvalg undersøkelsesenheter, her intervjuobjekter, til et mer teoretisk nivå. Dette er det som kalles for teoretisk generalisering, altså å gå fra empiri til teori.
2. Den andre måten er å generalisere hyppigheten av et fenomen. Dette går ut på om man kan, med en viss grad av sikkerhet, uttale seg om at funnene som ble gjort i det mindre utvalget vil også gjelde for en større populasjon. Dette kalles for statistisk generalisering, altså at man går fra et utvalg til en populasjon.

Hovedstyrken til kvalitative metoder beror seg på den første formen, altså teoretisk generalisering. Dette er fordi det vil presentere seg en utfordring å utføre en statistisk generalisering da man er som regel interessert i et spesifikt formål ved en kvalitativ tilnærming. Til tross for dette, vil det være data som er like fra hvert intervjuobjekt, og man kan undres på om dette kan generaliseres til, for eksempel, et bransjenivå.

3.4.3.3 Pålitelighet ved intervju

Påliteligheten til en undersøkelse beror på mange faktorer, men det er spesielt to faktorer som utmerker seg når den kvalitative metoden benytter seg av intervjuer for å innhente primærdata, (Jacobsen, 2005)

1. **Undersøkereffekt**, eller intervjuereffekt, beror på hvordan intervjueren opptrer under selve intervjuet. Her er det flere faktorer som kan være med å endre på resultatene av intervjuet. Dette har vi prøvd å motvirke ved at alle har muligheten til å stille spørsmål under intervjuet, og at man skifter intervjuer ved ulike intervju og ser om man kommer frem til samme resultat på spørsmålene.
2. **Konteksteffekt** knytter seg til hvilken sammenheng informasjonen blir samlet inn i. I en intervju-kontekst vil det kunne oppstå tekniske problemer og forstyrrelser som kan være med på å påvirke resultatene.

3.5 Populasjon og utvalg

3.5.1 Populasjon

Med populasjon mener vi alle de undersøkelsesenheterne vi ønsker å uttale oss om. En populasjon vil alltid være avgrenset innenfor en kontekst, (Jacobsen, 2005, s. 80). Naturligvis vil en forskningsstudie som omhandler en hel populasjon være en perfekt teoretisk studie, men det er i praksis ikke mulig å oppnå dette.

I vårt eksempel er populasjonen regnskapsbransjen som en helhet. På grunn av oppgavens rammebetingelser, blant annet tid og kostnader, har vi begrenset oss til en mindre del av populasjonen, et utvalg bestående av definerte intervjuobjekter.

3.5.2 Utvalg

Et utvalg kan defineres som en undergruppe av populasjonen, altså en mindre gruppe, (Jacobsen, 2005, s. 80). Som oftest er målet med et utvalg å danne et grunnlag for å generalisere resultatene i det mindre utvalget til den større populasjonen. Dermed må man, på grunn av kostnadmessige og tidsmessige grunner iverksette tiltak som øker sannsynligheten for at vi får et representativt utvalg. Derfor utførte vi en selektiv utvalgsprosess slik at vi kunne danne et utvalg som best mulig ligner populasjonen på relevante kjennetegn.

På bakgrunn av tidsbegrensingen som kommer med en bacheloroppgave ble vi nødt til å ta for oss et mindre utvalg enn ønsket, og vi tok for oss 3 ulike regnskapsbedrifter, både i bygder og

storbyer. Slik fikk vi muligheten til å se om det var noen markante forskjeller innen de ulike geografiske segmentene.

Grunnet det mindre utvalget, vil nok generalisering være vanskelig, men om det foreligger identiske hendelser og oppfatninger i alle bedriftene som er blitt intervjuet vil man ha et løst grunnlag for å generalisere det til en større del av populasjonen.

3.5.3 Kontekst

Problemstillingen vår understreker hvordan digitalisering har gitt en vedvarende effekt på regnskapsbransjen og hvordan arbeidsoppgavene forandrer seg i takt med den teknologiske verden. Dermed må man etablere at konteksten er regnskapsbransjen i Norge, og populasjonen vil være regnskapsbyrå som har foretatt et digitalt skifte i løpet av de siste 10 årene.

3.6 Hoveddesign

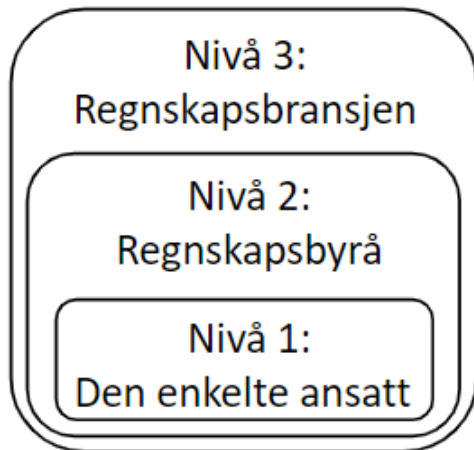
Det er allerede avklart valg av forskningsdesign i 3.2.2 og valg av forskningsmetode i 3.3, men innenfor intensiv design finnes det to ulike typer design: Case-studier og små-N-studier.

3.6.1 Case-studie

I boken “Case-studier og generalisering” forklarer og avgrenser Andersen hva en case-studie er:

Betegnelsen “case” kommer av det latinske casus og understreker betydningen av det enkelte tilfelle. [...] Terminologien vektlegger derfor at det dreier seg om ett eller noen få tilfeller som føres til gjenstand for inngående studier. [...] Ofte er idealet å gå i dybden på en case og presentere en helhetlig analyse som står på egne bein. Undersøkelsesenheten ses som et komplekst hele, der mange underenheter og deres forhold til hverandre pensles ut, (Andersen, 1997, s. 8–9).

Det som vil være et sentralt element er en definisjon på hva en undersøkelsesenhet er i vårt tilfelle. Avgrensningene vil føre til enheter på ulike nivåer. På bunn har vi absolutte enheter, eller i vårt tilfelle enkeltindivider som er ansatt i regnskapsbyrå. Videre har vi regnskapsbyrå med flere ansatte under seg, og over dette har man regnskapsbransjen som en helhet med flere regnskapsbyrå under seg. Da vil figuren se noenlunde slik ut:

Figur 4: Ulike nivåer av undersøkelsesenheter - Utarbeidet selv

Det som derimot er viktig å påpeke er at en studie av hele regnskapsbransjen vil ikke betraktes som en case-studie. De aktuelle casene vil heller være underenhetene. På grunnlag av at vi tar utgangspunkt i regnskapsbransjen som en helhet blir grensen mellom case-studie og små-N-studie bli nokså flytende og uklar

3.6.2 Små-N-studier

Små-N-studier innebærer at det velges ut kun et fåtall enheter - ofte ikke mer enn fem eller ti. Denne overkommelige mengden gjør det mulig for forskeren å gå i dybden på hver enkelt enhet, (Jacobsen, 2005, s. 93).

Disse type studiene kan være case-studier men trenger ikke nødvendigvis å være det. Det som er spesielt med små-N-studier er at de trekker ut enheter fra ulike kontekster, i vårt tilfelle

ulike steder, eller byer. Slik har studiet fokus på et spesifikt fenomen og det kan belyse fenomenet fra ulike ståsteder.

3.7 Etiske og praktiske avveininger

Samfunnsvitenskapelige undersøkelser dreier seg nesten alltid om å studere mennesker. Hva de tenker, hva de gjør og hvordan de gjør det, (Jacobsen, 2005, s. 44). Dette gjør at alle som vil utføre studier som omfatter andre mennesker, står overfor etiske dilemma. Disse etiske overveielserne må klargjøres før man starter med undersøkelsen, samtidig som det må tas valg i løpet av undersøkelsesprosessen ut fra etiske prinsipper.

3.7.1 Etiske aspekter i forholdet mellom forsker og undersøkt

Det mest alvorlige etiske dilemmaet i forholdet mellom forsker og respondent forekommer når det kan medføre skade på den man ønsker å undersøke. I vår situasjon vil det være snakk om finansiell skade i form av irrettesettelser av arbeidsgiver eller oppsigelse.

Måten vi har løst dette på er å tilføre total anonymitet overfor både bedrift og respondent dersom dette er ønskelig, og dette ble gjennomført på følgende måte.

3.7.1.1 Informert samtykke

Den grunnleggende forutsetningen for begrepet “informert samtykke” er at den som undersøkes, skal delta frivillig i undersøkelsen, og at den frivillige deltakelsen skal være basert på at den som undersøkes, vet alt om hvilke farer og gevinster som en slik deltakelse kan medføre, (Jacobsen, 2005, s. 46).

3.7.1.2 Krav til riktig presentasjon av data

I den grad det er mulig, skal vi forsøke å gjengi resultater fullstendig og i riktig sammenheng, (Jacobsen, 2005, s. 50). Dette er for å unngå at sitater og andre data får en helt annen mening enn det som var ment.

Det vil naturligvis være umulig å oppfylle dette i sin helhet, men man kan nå ganske langt. I våre undersøkelser har det blitt benyttet personlige intervju som metode for å samle inn primærdata på. Alle intervjuene er blitt tatt opp, slik at man har muligheten til å få rådata som riktig som mulig. Fra opptakene har alt blitt transkribert ord for ord, der det har vært mulig, men grunnet kontekst-effekten har det til tider vært forstyrrelser eller tekniske problemer som har utelatt et ord eller to.

Selve presentasjonen av datamaterialet vil selvfølgelig være litt ryddet opp i for å unngå tilfeldige pauser og filler-ord, slik at det vil være mulig å representere det i en faglig kontekst. Dette er gjort ved å først ta for seg hele sitatet, skjønn hva meningen bak det er, for så å finpusse på det uten å ta det ut av sammenhengen det er gitt i.

Forskningsprosjektet ønsker å fremstå med full åpenhet i forhold til innsamlet data og dens fremstilling, uten at dette bryter med NSD sine retningslinjer for personvern, (NSD, 2020).

3.7.2 Praktiske aspekter

Man kan dele de praktiske avveiningene inn i to deler: hvilken type forskning som skal gjennomføres, og hvilke ressurser som kreves for å gjennomføre en god undersøkelse.

3.7.2.1 Grunnforskning vs. anvendt forskning

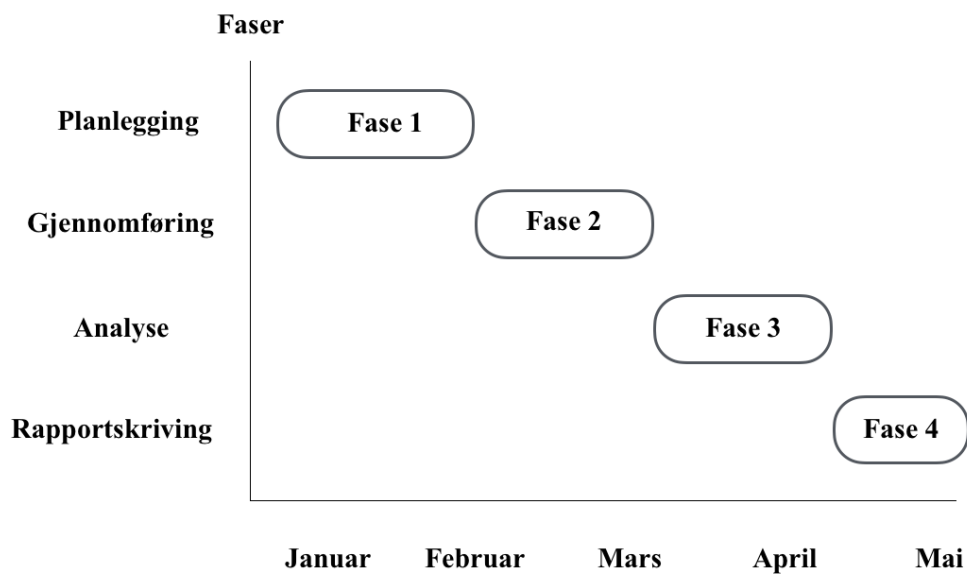
Grunnforskning har som hensikt å belyse et teoretisk problem, men utover dette er det vanskelig å si om resultatene av forskningen har noen umiddelbar nytte for andre enn de som er interessert i teorien. Dermed kan man si at ren grunnforskning drives rundt teoretiske spørsmål og problemstillinger, (Jacobsen, 2005, s. 54)

På den andre siden har vi anvendt forskning som skiller seg ut ved at det ofte settes krav til umiddelbar nytte av resultatene. Denne formen for forskning blir ofte kalt oppdragsforskning. De to typene har ikke et klart skille fra hverandre, men hovedskillet går på om man må forholde seg til en konkret oppdragsgiver eller ikke.

3.7.2.2 Hva kreves det av ressurser?

For å gjennomføre en god undersøkelse kreves det mye ressurser, både i form av tid og penger. I dette tilfellet kreves det det minimalt med finansielle ressurser da undersøkelsen har i all hovedsak blitt gjennomført over internett. Det mest ressurskrevende av oppgaven har vært analysen og systematiseringen av data, og presentasjonen av resultatene.

Vi har prøvd å løse dette ved å lage et Gantt-diagram for å få en oversikt over hvor lang tid som skal brukes på de spesifikke fasene:

Figur 5 - Gantt-diagram over undersøkelsens faser - Utarbeidet selv

3.8 Oppgavens metode

I denne oppgaven er fokuset et hermeneutisk kunnskapssyn som bygger på kvalitative metoder, og som skal bruke empirien for å danne en teori. Videre er det formulert tre forskningsspørsmål som skal være med på å avgrense oppgaven, for å kunne gi et svar på problemstillingen.

Problemstillingen er åpen og eksplorerende med en kvalitativ forskningsmetode til innsamling av primærdata. Det er benyttet sekundærdata i form av litteraturstudie og dokumentgransking, som blant annet danner grunnlag for å gjennomføre personlige intervjuer.

Formålet ved metoden er å komme frem til en teoretisk generalisering

I forskningsprosjektet er det tatt utgangspunkt i et utvalg, med en kontekst som er regnskapsbransjen i Norge, og en populasjon som er regnskapsbyrå som har foretatt et digitalt skifte i løpet av de siste 10 årene.

Prosjektets hoveddesign er en blanding av en case-studie og små-N-studier. I en case-studie undersøkes ett spesielt tilfelle, for eks. hvordan digitalisering påvirker et regnskapsfirma i Sogndal. Vi har prøvd å undersøke fenomenet digitalisering av regnskapsbransjen gjennom å intervju ansatte i flere regnskapsfirma med ulikt geografisk opphav.

4. Empiri

4.1 Empiriske funn

Som grunnlag for vår kvalitative studie har vi gjennomført flere personlige intervju. Disse intervjuene skal lage en grunnpilar for forskningsspørsmålene. Målet med intervjuene er å innhente nok empirisk grunnlag til å kunne svare på problemstillingen, samt gi et grunnlag for forskningsspørsmålene 1-3 i kapittel 1.

Historisk sett har regnskapsførernes oppgaver vært manuelle og rutinepreget, skriver Kristian Lien til Visma, (Lien, 2019). Videre legger han til grunn at tradisjonelle arbeidsoppgaver kan lett erstattes av teknologi, men at disse arbeidsoppgavene har endret seg over tid og er mer kunderelasjons-preget nå enn tidligere. Utviklingen viser at menneskelig kontakt er vanskelig å erstatte. Dette fører til at en mer strategisk og utforskende tilnærming er mulig.

Endringsprosessen kan virke som en barriere mot endring ved en sterk og enhetlig kultur, (Jacobsen, 2018, s. 100). Dermed kan vi anta at dersom det er motstand til endring, spesielt i mindre bedrifter, vil det være spesielt vanskelig å argumentere for endringen og godene det medfører. Det kan være enklere å gjøre endringer i større bedrifter som har flere kulturer og bakgrunner, slik at det ikke vil virke som et angrep på en gruppes eksistensgrunnlag, noe som kan føre til sterke virkemidler for å motsette seg endring, (Jacobsen, 2018, s. 100).

Innledningsvis presiseres det at bedriftene i intervju 2 og 3 sa seg villig til å fremstå i oppgaven med bedriftsnavn o.l, mens bedriften i intervju 1 ville forbli anonyme. Videre var det to informanter i intervju 1, noe som førte til at strukturen er bygd opp noe ulikt kontra intervju 2 og 3, for å gjøre det oversiktlig for leseren.

4.1 Intervju 1

Når startet prosessen?

I intervjuet forteller nøkkelinformant 1 at digitalisering allerede var “et veldig hot tema” i 2013, selv om digitaliseringen ikke var i nærheten av dagens teknologi. Endringer i bedrifter kommer i ulik form og mange er skeptiske til en plutselig endring. Mange bedrifter velger derfor å se hvordan ting utvikler seg før de integrerer endringen, spesielt når de er komfortable med sin markedsposisjon, (*Thesis.pdf*, 08.2011, s. 16)

På bakgrunn av dette valgte bedriften å gjennomføre en gradvis endring, hvor “punching” av oppgaver utført av ansatte, ble erstattet av digital løsninger.

Nøkkelinformant 1; *“Det var papirbilag og «punching», og da startet man jo et lite nærmere samarbeid med samarbeidspartnere på teknologi etter hvert, og der utvikler man også endringsprosessene hos ansatte, for det er vel det som har vært den største utfordringen i endringsprosessen mot digitalisering.”*

Hvordan foregikk utviklingen?

Det kommer frem i intervjuet at utviklingen i stor grad startet med effektivisering av enkle oppgaver som bilag og overføringen av papir til digitale poster som e-mail og digitale systemer.

Nøkkelinformant 1; *“[...] den største delen av effektiviseringen ligger hos kunden som slipper å hente brev i posten, slipper å åpne brevet, slipper å ha det liggende på pulten før man samler det i en pose eller perm og kjøre til regnskapsfører.”*

Videre blir det fortalt at; *“det er nok kunden som har kjent på den største forskjellen i digitaliseringsprosessen.”*

Selv om regnskapsfirmaet sier at kunden er den som har opplevd den største effekten av digitaliseringen, er det fortsatt prosesser som tidligere ble gjort for hånd som har blitt omgjort til en enklere prosess. Dette kommer frem ved;

Nøkkelinformant 1; ”[...] De prosessene som vi ser som kanskje mest effektivisert er avstemming av dokumentasjonsarbeid. Før satte vi og tusjet bankavstemming mot hovedbok med gule, røde, og blåe tusjer.”

Nøkkelinformant 1; “[...] Men på bilagsnivå så er det fortsatt sånn at man må lese faktura og se hvilken konto den skal inn på i resultatet og påse at momsen blir behandlet riktig.”

For å understreke hvordan de dagligdagse oppgavene blir gjennomført i 2021 kontra 2013, blir det nødvendig å få frem hvordan teknologien har endret rutiner og arbeidsoppgaver. Målet med dette er å se hvordan programmet fungerer i praksis og om de er på vei inn i en observasjonsfase, der kontroll er viktigst.

Det blir her fortalt av Nøkkelinformant 2; “vi er ikke på observatør enda [...] før så måtte du “punche” alt, både dato, KID, fakturadato, og forfallsdato, men nå når det kommer inn på EHF, så er vel egentlig det eneste man sjekker kontoen”.

Her legges det til grunn at de stoler på at programmet legger inn riktig KID og lignende, men “[...] vi har fortsatt ikke 100% bilag som EHF, så de som kommer inn som PDF er jo tolka, men ikke 100%”. Det blir videre understreket at dette gjelder selvsystemet deres i dag, og det antydes til en forventning om dette i fremtiden.”

Hvordan har stillingene utviklet seg?

Som nevnt i punkt 2.5 om substitusjon er det flere stillinger som endrer seg som følge av digitalisering. Det var derfor naturlig å spørre hvordan dette har påvirket sysselsettingen deres.

Nøkkelinformant 2; “Nei, vi opplever ikke det at vi trenger færre folk på grunn av digitalisering”.

Nøkkelinformant 1; “[...] det som man kan tenke seg er grunnen til at vi ikke trenger færre folk, er det at ved digitalisering av regnskap så har man en løpende oppdatering av regnskapet og løpende bokføring som igjen gjør at man har en løpende dialog med kunden [...] dialogen gjør at man gjerne fanger opp behov hos kunden som underveis gjør at vi selger inn større tjenester [...] Vi ser jo at vi med årene har overtatt en del rådgivningstjenester, nystiftelser, samt fisjon og kapitalendringer, med andre ord oppgaver som kunden tradisjonelt hadde brukt revisor”.

Dermed har selskapets økende kompetanse gjort det mulig å ta over oppgaver som tradisjonelt tilhørte revisor, som videre har skapt større tillit til selskapet *“[...] De får tillit til oss, og gjennom løpende dialog med løpende regnskap, henter vi inn de “smådryppene” som dukker opp hos kundene gjennom året”*.

Hvilke interne utfordringer har digitaliseringen medført?

Det er ofte endringen i seg selv som er temaet når vi snakker om utvikling. Digitalisering er ikke noe som kommer like lett for alle, og ansatte kan miste den selvsikkerheten og tryggheten som blir opparbeidet av rutiner gjennom årene. Dette kommer også frem i ledelsesteori om tap av identitet, der det understrekes *“frykt for å tape ens identitet kan lett føre til at endringen møtes med motstand”*, (Jacobsen, 2018, s. 133).

Nøkkelinformant 2; *“[...] det er ikke alle som elsker nye ting. Vi har jo hatt ansatte som nærmet seg pensjonsalder, og vi har jo en viss forståelse for at en kanskje ikke er så interessert i å endre på ting”*.

Hvordan fungerer systemet og informasjonsflyten?

Det er flere systemer som blir brukt av regnskapsførere etter behov. Valget er som oftest mellom lokale og skybaserte løsninger. Informasjonsflyt og uthenting av informasjon for kunden er også sentralt dersom behovet fremkommer. I intervju 1 kommer det frem at;

Nøkkelinformant 2; *“De finner alle bilag som er godkjente [...] så mange bruker det til å hente ut fakturagrunnlag [...] vi har også et rapporteringssystem som er skybasert, så da kan de hvis de har elektronisk bilagsbehandling drille seg ned på bilagsnivå inne på den løsningen”*.

Hvilke tanker har dere rundt fremtidens teknologi og om alle prosesser kan bli automatisert?

Nøkkelinformant 1; *“Det har vært et spørsmål i regnskapsbransjen nå i kanskje 15-20 år, der alle svarer om 5 år, men jeg tror akselerasjonen vil bli økende fremover, nettopp på grunn av at man får flere robot-funksjoner og kunstig intelligens. EHF vil i større grad bli pålagt for alle næringsdrivende i Norge. Dette vil videre føre til at man kan tvinge frem robot funksjons-løsninger fra systemleverandørene i formater som PDF”*.

Nøkkelinformant 1; “[...] og etter hvert vil systemene lære seg at “denne linjen” betyr hovedbokskontoen, [...] vi har ett program som har denne funksjonen på landbruksdelen vår, som heter Duett. Der er det litt mer robot lesing. [...] det tar tid for at alle bilagene som florerer i systemet vårt blir gjenkjent av roboten, slik at neste gang det kommer en lik faktura, så vil den havne på den eksakte linjen”.

Det blir dermed antydnet at roboten ikke har alle de ønskelige automatiserte funksjonene, men at slik utviklingen fremgår i dag vil det være mulig i nærmeste fremtid;

Nøkkelinformant 1; “[...] Men jeg tror at vi kommer dit, og vi kommer til å få flere direkte tilknytninger til bankene, slik at vi får daglige transaksjoner direkte inn i regnskapssystemet. Det har vi ikke idag. Dette vil i praksis kunne gi en daglig leder muligheten til å logge seg på et skybasert system og se inntekter og andre relevante kontoer i sanntid”.

Hvilke strategier og fremtids-forberedelser?

Nøkkelinformant 2; “Vi skal fremover jobbe med hva systemet skal prioritere fordi det er et hav av muligheter der ute, og vi har i dag Visma Business som ikke er skybasert, Duett for landbruk, også har vi noen kunder på Tripletex som er fullstendig skybasert. Vi legger til grunn at flere kommer til å gå over til skybaserte løsninger i fremtiden”

Videre legges det til grunn at de ansatte i bedriften er klar over veien videre og hvordan teknologien kommer til å forbedre rutiner og arbeidsoppgaver.

Hvilke prioriteringer har dere lagt i endringsprosessen?

Nøkkelinformant 1; “Det handler i stor grad om menneske, mulighetene for digitalisering ligger nok der, man skal ta vare på menneske også. Det går veldig mye ressurser i endringsprosesser for å få alle med, for man må jo få med de ansatte før man får med kundene. Man får ikke solgt en Porsche hvis man hater Porsche, de må ha stor tillit til det de skal selge ut til kundene, før de får det. Og da handler det om å være trygg og ha kompetansen på plass.”

Det kommer frem at de har måttet integrere systemet internt før det ble presentert til kunder. En større del av endringsprosessen har dermed vært å ha fått kjennskap om, og skape kompetanse til, systemet, før de har videreformidlet produktet til kunder.

Har det vært en sterkere overgang til digitale løsninger under COVID-19 sammenlignet med tidligere?

Nøkkelinformant 2; *“Vi har ikke hatt en spesiell oppgang på grunn av korona på akkurat den biten”.*

Her understreker nøkkelinformant 2 at de fleste klientene allerede er elektroniske og dermed vil ikke en slik overgang være noe særlig synlig.

Nøkkelinformant 1; *“Jeg har absolutt alle mine klienter elektronisk, mye på grunn av flytting til utlandet høsten 2019, og hadde hjemmekontor der. Jeg brukte dermed sommeren på å finne ut hvordan jeg skulle unngå å måtte ha en printer og ta med masse papir hver gang jeg skulle hjem til Norge. Dermed kom jeg frem til en løsning der alt jeg trengte var to skjermer og en mobiltelefon [...] så det har kanskje vært en større tvungen utvikling nå som man var nødt til å bruke hjemmekontor”.*

Hjemmekontor har gitt bedrifter større innsikt i kostnadsbesparende løsninger og enkelte bedrifter velger kanskje å fortsette med enkelte tiltak.

Nøkkelinformant 2; *“Jeg har jo hatt en del hjemmekontor før COVID-19, det er greit med en viss fleksibilitet i hverdagen”.*

Nøkkelinformant 1; *“Jeg tror ikke hjemmekontor kommer til å bli alt for utbredt hos oss, annet at det vil bli en lavere terskel for at folk kan sitte hjemme i spesielle situasjoner, [...] så er det mulig å gjøre litt småtteri i ferier, slik at de som ønsker det, har muligheten. Uansett hvor man er i verden.”*

Har det vært endring i antall nyansettelser som følge av digitalisering?

Nøkkelinformant 1; *“Det har vært noe mindre i enkelte filialer, men økt i andre, men digitaliseringen har ikke vært en direkte katalysator. Det har vært mer naturlige årsaker, men økningen kan være en indirekte effekt av digitalisering fordi det har ført til et større behov for kundebehandling”.*

Hvordan har selve digitaliseringsprosessen og utviklingen fungert i praksis, har det vært innspill fra ansatte eller ledelse?

Nøkkelinformant 2; *“Det har vært “learning by doing”, vi har jo hatt en visjon og plan, men ikke sånn veldig konkret”.*

Nøkkelinformant 1; *“Vi fant ut at vi ville starte nå, og spurte om lov fra ledelsen. Vi ville vel egentlig ikke gjennom noen prosesser med styrebehandling og prosjektgruppe-organisering fordi vi var klar. Videre brukte vi det vi kaller våre nærmeste kunder som piloter og det funket, og så fikk vi våre piloter til å være ambassadører, noe som passet bra for en mindre by som Sogndal, der det er noen som snakker om noe, så vil andre være med.”*

“[...] Også gikk det vel egentlig ganske greit i Sogndal, der vi var tilstede med digital kunnskap, men utfordringen var vel større å få det innarbeidet i de andre avdelingene, spesielt landbruk, [...] tanken om digitalisering.”

Kan du tenke deg at det var en spesiell grunn til at det var vanskeligere å få de med?

Nøkkelinformant 1; *“[...] Når vi ser tilbake så tror jeg tilstedeværelse, kompetanseheving og tryggheten var et viktig punkt å holde fokus på [...] det er klart det ikke var så lett å få folk engasjert, når de ikke hadde fått grunnopplæring”.*

Her understreker Nøkkelinformant 1; spørsmål som ofte kom opp under endringen mot digitale verktøy *“Hva det her går i?”, “Hva betyr det?”, og “hva gjør det med min jobb?”.*

Videre forteller Nøkkelinformant 2; at de betalte fakturaene for kunder i Sogndal før de startet med digitalisering *“De leverte til oss også førte vi det inn og sendte de på remittering [...] Mens i Lærdal er det fortsatt mange som leverer bilag, og betaler de dermed selv [...] Og da er terskelen høyere for å gå fra løpende til digitalt”.*

Nøkkelinformant 1 videreformidler; *“Når jeg kom til firmaet for elleve år siden, så husker jeg at ingen ville ha meg som konsulent. Jeg var personen fra Nord-Norge, det var skummelt. [...] Det var også på den tiden de begynte med remittering, det var også skummelt for kunder, ved å gå vekk i fra nettbanken, men da ga jeg bare alternativet; Skal vi prøve i to måneder, og se hvordan det er for deg å ikke punche KID og bruke hele helgen på å betale regninger, også reverserer vi etterpå [...] og det var ingen som reverserte.”*

Dette samsvarer med hvordan kunders oppfatning av nye løsninger er basert på trygghet og kompetanse, noe som kom frem tidligere ved; *“tilstedeværelse, kompetanseheving og tryggheten var et viktig punkt å holde fokus på”*

Nøkkelinformant 2; *“Det er litt av argumentet vi har brukt underveis i digitaliseringsprosessen, nettopp det at kundene kan prøve det, og dersom de ikke liker det kan de gå tilbake”.*

Nøkkelinformant 1; *“[...] Det er stadig endring i våres økonomisystem, oppgraderinger og oppdateringer, noe som gjør at vi stadig sitter og legger nye elektroniske kunder (..) bare det å endre bank er en prosess for kunder, i forhold til det elektroniske. Det har også vært utfordrende å legge inn nye ting også”.*

Avslutningsvis fikk respondentene anledningen til å legge inn en kommentar om siste tanker rundt emnet;

Nøkkelinformant 1; *“Jeg tenker at vi får et generasjonsskifte, som automatisk vil drille oss inn i den elektroniske verden på enklere måte, rent menneskelig sett, enn det vi har opplevd de siste 15 årene. Og jeg tror den nye generasjonen vil ta det som en selvfølge at papir ikke er tilstedeværende i bransjen.*

4.2 Intervju 2

Generelt om bedriften

Accountor er en franchisebedrift som holder til i Vik. Franchisen ble startet opp i 1989. På intervjutidspunktet har bedriften 8 ansatte. Nøkkelinformanten gjør rede for at den selv har lang erfaring innen regnskapsbransjen.

Når startet prosessen?

I intervjuet forteller nøkkelinformanten at “Regnskap Norge” begynte å snakke om digitalisering allerede i 2010. Videre forteller informanten at prosessen ble iverksatt for fullt i 2017, men presiserer at det har akselerert skikkelig i løpet av de siste 2-3 årene.

Endring i arbeidsoppgaver

Som følge av digitaliseringsprosessen har flere arbeidsoppgaver blitt endret, innført eller fjernet. Man ser det kommer frem at det er stort sett økning i automatikk, og mindre manuelt arbeid. Nøkkelinformanten uttalte at;

“Når det gjelder endringer i arbeidsoppgaver så er det mye mindre punching, og mer controller-virksomhet. Det er også den store utfordringen å få ansatte til å tenke mer rådgivning og hvilken merverdi de har, som de kan bidra med til kunden”

Som man ser kommer det frem at det manuelle arbeidet, da spesielt punching, har blitt betydelig mindre enn det var før og at de ansatte har inntatt en mer controller-posisjon.

Nøkkelinformanten påpeker derimot at bedriften har både kunder som er fullt ut automatiserte og kunder som kommer med papir og bilag i en perm som før, men at flere og flere går over til å være automatiserte.

Nøkkelinformanten klargjør også viktigheten rundt kundesegmentering med hensyn på digitalisering og uttaler at; *“Vi er et kontor som har kunder i mange forskjellige kategorier, størrelser og bransjer som hører til på en liten plass”*. Videre nevner informanten at de må være realistisk nok til å skjønne at *“Vi kan ikke bare sitte å si at vi bare vil ha AS'er i en spesifikk bransje”*.

Dermed har de gått inn for å tilpasse seg flere kundesegment, noe som har skapt en generell kompetanse innenfor fagområde. Dette er på bakgrunn av at noen kunder fortsatt foretrekker gammelmåten, noe som kommer frem; *“folk er skeptiske [...] “jeg liker nå å ha papirene mine i perm””*.

Når det kom frem at ikke alle kundene var interesserte i å gå over til digitale løsninger, følte vi det naturlig å gå litt dypere inn på hvorfor kunder ikke var interessert. Da kom det frem at;

“Man opplever vel kanskje at det sitter litt inne hos folk å måtte ta den rådgivnings-biten, om det handler om at man kanskje er litt tilbakeholden, litt lite selvtilit på akkurat den biten kanskje”.

Det kom frem at det kan foreligge usikkerhet hos kunden som gjør at de føler på en viss utrygghet ved overgangen til digitalisert regnskap. Dermed lurte vi på om det hadde vært tilfeller hvor kunder hadde gått over til digitalisert regnskap og gått tilbake.

Nøkkelinformanten utalte at;

“Nei, vi har opplevd det motsatte, at folk har vært litt skeptiske. [...] Det finnes kundereferanser på nettsiden vår “accountor.no” så er det flere kunder som uttaler seg om akkurat dette”.

Det blir altså gitt uttrykk for at en mindre andel av kundene er litt tilbakeholden når det kommer til endringer, men at når kunden først har gått over til et digitalisert regnskap holder de seg til det digitaliserte regnskapet fremfor å gå tilbake til papir-regnskapet.

Endring i oppgaver i bedriften, endringer i stillinger/stillingsinstrukser

Videre ønsket vi å høre om det hadde forekommet endringer i oppgaver innad i bedriften knyttet til digitalisering, og følgelig om det hadde vært endringer i stillinger eller stillingsinstrukser. Formålet var å se om eventuelle overflødige ansatte hadde blitt satt over på noe annet.

Nøkkelinformanten påpeker at;

“[...] altså det er mindre arbeid for oss på hver kunde, så ja vi har flere kunder, men og ja vi er færre ansatte. Altså vi sparer personalressurser.”

Informanten forteller videre at bedriftens oppgaver har endret seg på en måte, og sier;

“Vi har jobbet en god del med kundekommunikasjon og rådgivning, for å få flere til og ha fokus på det. Nå i korona-tiden så hadde vi ukentlige mål på at folk skulle ringe til flere kunder hver uke, bare for å spørre hvordan det går, også har vi jo selvsagt jobbet mer med korona-kompensasjonssøknader. Vi var litt heldige med det at endringen på personalressurs skjedde så naturlig.

Det kommer altså klart frem at Accountor i Vik har fått færre ansatte etter de påbegynte digitaliseringsprosessen. Det er noe usikkert om dette har en korrelasjon, men informanten gir uttrykk for at de ikke har ansatt flere i løpet av digitaliseringsprosessen, men at de har hatt muligheten til å ta på seg flere kunder uten å øke antall ansatte.

Negative og positive sider

Etter å ha fått et innblikk i hvordan digitaliseringsprosessen påvirket bedriften ønsket vi å finne ut om det hadde ført med seg noen negative konsekvenser. Da uttalte nøkkelinformanten at;

“Jeg kan ikke si det egentlig, for vi har fortsatt kundekontakt. Det vi ser er at kunder ønsker å prate med oss”

Dette var et interessant funn og vi ville finne ut om det hadde vært noen tekniske problem i løpet av prosessen. Nøkkelinformanten sa;

“Ja, men det handler om at det programmet som vi brukte var et gammeldagsprogram som var prøvd å bli litt “modernisert” [...] men når vi gikk over til PowerOffice GO så ble det en helt ny verden.”

Da informanten ikke hadde opplevd noen særlige negative sider ved digitaliseringsprosessen, lurte vi på hvilke positive sider det hadde brakt med seg;

“ [...] Altså nå har vi kunder i hele landet egentlig, for alt er jo elektronisk. Andre positive sider er at det er så lett for kunden å holde seg oppdatert. Har man tilgang til internett og en eller annen digital data så er de oppdatert. [...] De kan se rapportene sine med en gang og være oppdatert når de vil”

Vi ville finne ut mer om hvordan digitaliseringsprosessen hadde påvirket bedriften positivt, så det ble stilt et mer granskende spørsmål;

“Også opplever jeg en annen positiv side, og det er at dialogen og kundekommunikasjonen blir mye tettere fordi det er vi som har supporten på PowerOffice GO. [...] Det er vi som lærer opp kunden og de er oftere i kontakt med oss. Før var det kanskje sånn annen hver måned eller når det var årsoppgjør, men nå er det mye hyppigere og det er skikkelig positivt. Så jeg føler at det kanskje er en av de ai viktigste positive sidene, at kundedialogen er blitt bedre. Mange ville tro at den skulle bli svakere på grunn av at ting skjer mer digitalt, men vi opplever det at der vi får til en god samhandling med kunden så blir den bedre.”

“ [...] Det gjøres stadig mer selv, de får bedre oversikt i sine egne tall og føler seg mer involvert og engasjert. Før var dette en jobb som de satt vekk og stolte på regnskapsføreren, men nå er de mer inne i jobben selv.”

Informantens svar ga inntrykk av at regnskapet har blitt en viktigere del for bedriftene etter digitaliseringsbølgen, så vi spurte om informanten var enig i dette. Da fikk vi et kortfattet svar;

“Ja, jeg tror nesten det.”

Fremtidens teknologi

Vi er veldig interessert i hvordan bransjen selv oppfatter fremtidens regnskapsbransje, og det var derfor viktig å høre hva nøkkelinformanten tenkte om dette og hvordan bransjen kommer til å se ut i fremtiden;

“Det er dette med kunstig intelligens som helt sikkert vil komme i mye større grad og big data og måten vi utnytter det på, det vil helt sikkert bli en viktig del i vår bransje og. Hvorvidt vi vil bli overflødige sliter jeg med å svare på. Jeg opplever jo at siden mange av kundene våre er mindre bedrifter, så har de behov for å snakke med noen av og til. Så hvis vi klarer å endre rollen vår og være tilpasningsdyktige så tror jeg at det skal gå. Det vil helt sikkert bli akselererende grad av automatisering og digitalisering og robotisering, og brukt av AI (Artificial Intelligence), men det vil nok fortsatt være behov for gode samarbeidspartnere, samtaleparter og diskusjonsparter selv om mye skjer automatisk.

Nøkkelinformanten gir uttrykk for at man forventer at automatisering og robotisering ved bruk av AI vil komme i mye større grad og bli en viktig del i regnskapsbransjen. Vi lurte derfor på om informanten tenkte at det var utfordringer knyttet til det.

“Utfordringen må jo bli at vi må klare å henge med videre framover, og nå er det robotisering som står på planen vår, som satsingsområde.”

Da nøkkelinformanten fortalte at de satset på robotisering fremover følte vi det naturlig å stille spørsmål om det var satset på gjennom egen bedrift eller om det var gjennom Accountor-franchisen.

“Nei, der tar vi og lener oss til Accountor og systemet der. Det er ikke mulig for meg å ha oversikt på de tingene der.”

I forhold til temaet robotisering, lurte vi på om det var kommet noen endringer som de hadde opplevd allerede nå.

“Ja, det er i gang i Visma Business spesielt. De har tilpasset det veldig til Visma Business siden det var det Accountor anbefalte, men det kommer nok i de andre systemene og nå ganske løpende.”

Ansattes involvering

Vi ønsket å finne ut om de ansatte var involvert i digitaliseringsprosessen eller om det var en enveiskjøring fra øverste hold, og da kunne nøkkelinformanten fortelle at;

“Ja, det er klart at de ansatte var involvert, det var helt avgjørende at alle var med på det.”

Som følge av dette spurte vi på hvilken måte det var avgjørende at de var med i prosessen;

“[...] De var med på å diskutere muligheter. En annen side av dette her er jo dette med personvern som også har blitt en stor sak. Den er på en måte en annen side av digitaliseringsprosessen da, med fare for dataangrep og sånne ting.”

Da de ansatte hadde vært involvert i prosessen lurte vi på hvordan de ansatte reagerte på digitaliseringen. Nøkkelinformanten kunne fortelle at;

“Jeg tror jeg må bare si at folkene våre har vært veldig endringsdyktige, mer enn jeg hadde turt å håpe på.”

“Det var jo selvsagt en del utfordringer med masse nye programvarer å forholde seg til, men jeg må si at jeg beundrer måten de fikset det på. [...] Før var det nemlig sånn at regnskapskontoret hadde investert i en programvare, en eller to system, også førte vi alle regnskap på samme system, og det var vi som gjorde investeringen og tok opplæringen og betalte på en måte per bruker internt. [...] Nå er det som regel sånn at kunden kjøper seg en lisens i et system også blir vi en bruker i deres system.”

Leders erfaring

Etter vi hadde utforsket de ansattes involvering fant vi det naturlig å stille spørsmål til hvordan nøkkelinformanten som leder hadde erfart digitaliseringen.

“Per nå så er jeg veldig stolt og glad for at vi har gjort det. [...] Jeg ser at vi har lykket og at det har gitt resultat på bunnlinjen, det er jo kanskje den endelige

bekreftelsen på at det rett valg. [...] Vi var ikke spesielt tidlig, men jeg tror vi gjorde det på rett tid, for kundene var veldig klar for det”

Noe man burde gjort annerledes og utfordringer

Vi ville vite om nøkkelinformanten syntes noe burde vært gjort annerledes i retrospekt..

Nøkkelinformanten kunne fortelle at;

“Nei, altså en av utfordringene har vært bankene. [...] Det at bankene har mange ulike system har vært en utfordring rett og slett. Noen er tilpasset automatisering, og noen har lite. Nå er de fleste på plass, men det var nok en utfordring. Så når vi startet med automatisering så begynte vi med noen kunder som vi mente passet veldig godt, og hadde daglige ledere som var veldig oppegående på det.

Videre ønsket vi å finne ut bankene begynte å omstille seg til digitaliseringen, og da fortalte informanten kortfattet at;

“Nei, det er jo de fem siste årene det også.”

Avslutningsvis

Da vi nærmet oss slutten av intervjuet ønsket vi å utfordre informanten med en påstand og hvilke tanker informanten hadde omkring denne påstanden.

Påstand: Regnskap Norge skrev i en artikkel at alt som kan digitaliseres bør digitaliseres, er du enig i den påstanden?

“Ja, lenge var det jo snakk om at jobben vår kommer til å bli overflødig og at vi måtte finne oss nye oppgaver og tjenester vi kan bidra med. Det er for så vidt sant, men jobben blir ikke overflødig, den blir endret. De som er endringsdyktige de har en god framtid.”

Etter dette avsluttet vi intervjuet og ga nøkkelinformanten muligheten til å komme med en kommentar som de ville si, og da ble det sagt at;

“Jeg er veldig glad for at vi klarte å tilpasse oss, at ansatte var endringsdyktige og ble med. Jeg tror vi gjorde det på rett tid selv om vi ikke var først ute, for da var bankene og andre i farten. Jeg synes også det er veldig kjekt når det funker som det skal, og

den bi-effekten ved at du får en nærere kunderelasjon er kjekk å ha med seg. Tradisjonelt sett så har vi vel følt det sånn at kundene ser på regnskapsføring som et nødvendig onde, men nå tror jeg kanskje at vi er i ferd med å klare å gi de den merverdien som de trenger, for å forstå sine egne tall fullt ut.”

Som en kommentar til dette spurte vi om digitaliseringen vil være lønnsom for både regnskapsbedriften og for kunden, da svarte nøkkelinformanten;

“Absolutt, og det med at det blir mer lønnsomt for kunden er en veldig positiv tilleggseffekt.”

4.3 Intervju 3

Generelt om bedriften

Frogner Regnskap holder til på Oslo-Vest, og ble etablert for 10 år siden med relativt få ansatte, men likevel 200 kunder i ulike bransjer. Nøkkelinformanten gjør rede for at *“95% av våre kunder er i Oslo og Akershus, så vi har lokal tilhørighet. 4 av 5 ansatte er autoriserte og vi satser på å holde et ganske høyt faglig nivå”*. Nøkkelinformanten var ferdig utdannet i 97' og har jobbet med regnskap og ledelse siden den gang.

Når startet prosessen?

Det kommer frem at digitaliseringen startet for fullt i 2018, med innføring av systemene. Videre la nøkkelinformanten til at; *“vi hadde som målsetting at alle kundene skal ha lagt over, og det har vi ikke klart. Vi har fortsatt mellom 30-40% av kundene som fortsatt ligger på den gamle løsningen der vi puncher bilag, og kommer med papir osv”*.

Endring i arbeidsoppgaver

Det er av faglig interesse å se hvilke arbeidsoppgaver som kan ha blitt endret, innført eller fjernet som følge av digitaliseringsarbeidet. Dette kommer frem av en fremtredende økning i automatikk, og at man som regnskapsarbeider sitter igjen med mindre manuelt arbeid. Dette kommer av flere digitale løsninger, skybaserte regnskapsprogram og faktura-tolker.

Nøkkelinformanten uttalte at;

“Den gamle regnskapsføreren blir borte etter hvert, si du puncher bilag, det blir borte. Det blir mer automatikk, mer bankintegrasjon, altså, du blir mer en sånn koordinator for regnskapet til kunden enn akkurat det å gjøre enkelte prosesser. Du blir mer sånn at du får en kunde og er ikke ansvarlig bare for regnskapet hans, du er ansvarlig for bankintegrasjon, og du er ansvarlig for rapportering, du har egentlig fått mer utvidede oppgaver på bekostning av punche-oppgaven som var før.”

Basert på nøkkelinformantens uttalelser ser vi at punching av bilag vil forsvinne, og at den typiske regnskapsføreren blir borte. Det blir også lagt til grunn at;

“Hvis man går 5-6 år tilbake så utgjorde punchingen 80-90% av arbeidstiden, men nå er det omvendt, altså punching er mellom 10-20% av arbeidsdagen din. Resten går i bistand, konsulentbistand, integrering av ulike systemer. [...] det krever mye mer av regnskapsfører nå på den tekniske siden. Du må være interessert i data, hvilke muligheter som ligger der, du må være interessert i integrasjon og rapportering.”

“[...] det er blitt en liten IT-bedrift. Det moderne regnskapskontor i dag er nesten IT-bedrift. Du må ha veldig mye kunnskap om ulike systemer, salgsstøttesystemer, og det er mye internetthandel der ute der du må forstå disse betalingsløsningene og det må integreres med regnskapssystem.”

Nøkkelinformanten gjorde en sammenligning mellom tidligere bankfilialer og regnskapskontoret. Han legger til grunn;

“Det blir som bankene etter hvert da, til slutt blir bankfolk borte, det er jo bare IT-folk som sitter der og det kan skje i vår bransje og, at det blir IT-folk som tar over etter hvert og du trenger ikke å ha regnskapsførere lenger.”

Det blir her fremstilt hvordan arbeidsoppgavene har endret seg;

“[...] du blir mer en controller ikke sant, at du ikke legger inn dataene, systemene gjør det for deg og legger inn data fra kunden, og så er det din jobb å avstemme og kontrollere at momsen er riktig, skattetrekk, arbeidsgiveravgift. Årsregnskap ikke minst er viktig. Du får mer tid til de viktige tingene.”

Det relevante her var å se på hvilke konsekvenser endringen i stillingsinstruksjonen har påført bransjen, som for 5-6 år tilbake, nesten eksklusivt, drev med “punching av tall”

Dette kommer frem av intervjuobjektet i en todelt uttalelse;

“På nye kunder bruker du mer tid enn før, nettopp fordi du må forstå businessen til kunden på en helt annen måte, at kunden bruker ulike IT-verktøy og du bruker mer tid på integrasjon av systemene. Du har et regnskapssystem og du må sørge for at de systemene snakker med banken til kunden og kasseapparatet til kunden, så på nye kunder bruker vi atskillig mye mer tid. La oss kalle det onboarding”.

Det legges stor vekt på at det var mye arbeid rundt integreringen nye kunder og at dette var tidkrevende. Dette kommer frem i utsagnet;

“Men når du har fått systemet oppe og går så bruker du mindre tid. Altså når du har fått automatiseringen og digitaliseringen på plass for kunden vil du bruke mindre tid, for nå kan kunden gå inn å hente rapporter selv, han kan sitte på ferie selv og hente rapportene han trenger, som han tidligere måtte ringe regnskapsfører for å få.”

Overgang kunder, kunder som ikke ønsker løsningene

I utdragene ovenfor er det mye prat om digitale løsninger og arbeidet rundt dette. Det var her viktig for oss å utrede om det eksisterer gamle kunder som ikke ønsket de moderne løsningene. Nøkkelinformanten la da til grunn;

“Ja, vi har jo kunder som fortsatt vil at vi skal gjøre det på den gamle måten. Vi kan tilby digital løsning for kunden, men det er fortsatt mellom 30-40% av kundene som ikke etterspør digitale løsninger.”

De digitale løsningene skal være verktøy som fremhever effektivitet og enkelhet. Dette krevde dermed en mer utdypende forklaring for å kunne forstå omfanget;

“Disse digitale løsningene er ikke nødvendig det beste for kunden. Det blir ikke nødvendigvis billigere for kunden. Det koster jo mye å ha en digital løsning for kunden også i form av lisenskostnader og transaksjonskostnader. Så kunden har ikke spart noe penger ved å velge digitalt, det er heller det at kunden jobber smartere, at han får bedre økonomistyring. Det er jo der formålet er ved å være digital, det er ikke noe kostnadssparing for kunden nødvendigvis.”

Endring i oppgaver i bedriften, endringer i stillinger/stillingsinstrukser

Vi ønsket også å finne ut av hvilke endringer av oppgaver som regnskapsbedriften hadde opplevd, om reduksjon av arbeidskraft var relevant og til slutt om endringer av stillingsinstruksjer.

Nøkkelinformanten uttalte at;

“Nja, det blir jo i disse kontraktene som vi har med kundene som ikke er helt up to date da. Fordi den lever i det gamle regime at kundene kommer med sine bilag i papir og vi sitter og puncher de, og for så vidt i ansettelseskontraktene har vi ikke vært like flinke til å ta høyde for slike ting da.”

Men nøkkelinformanten legger også til at det ikke lenger holder med nettopp ansettelseskontraktene eller hvilke arbeidsoppgaver en er plassert på, men at dersom man ønsker å gjøre en god jobb i denne bransjen er det ikke nok med en økonomisk utdanning lenger, men også IT-bakgrunn. Det kommer frem ved;

“Men jeg ser etter hvert at hvis du skal gjøre en god jobb i denne bransjen så holder det kanskje ikke med en regnskapsutdannelse og økonomifaglig bakgrunn, du må ha en IT-bakgrunn også etter hvert, at det blir etterspurt mer og mer.”

Vedkommende uttalte videre at;

“Jeg tror rekrutteringen dreier seg mer mot de som har også god IT-forståelse men også en økonomisk faglig bakgrunn, så rekrutteringen er annerledes.

Negative sider

Vi ønsket videre å undersøke om digitaliseringen hadde medvirket til noen negative sider, eller om vedkommende hadde hatt negative erfaringer knyttet til digitaliseringen som var opplevd som en utfordring underveis i digitaliseringsarbeidet. Det kom frem;

“Ja, det er ikke bare å integrere 20 forskjellige banker og banksystemer med et regnskapsprogram [...] Du kan bruke mye timer og bortkastet tid på å integrere ulike systemer, og det er ikke alltid kunden etterspør disse løsningene.”

Nøkkelinformanten eksemplifiserte dette med;

“Altså hvis du spør for eksempel en bankkunde i dag så vil de fleste ha en bankfilial i nærområdet, noe som kanskje ikke finnes lengre. Så næringen har jo selv på en måte ikke vært flinke nok til å definere kundens behov, for det tror jeg er veldig mange.”

Nøkkelinformanten så også den eldre befolkningen som en utfordring, der digitaliseringen er negativt overfor disse. De er i en målgruppe som ikke etterspør slike løsninger fordi det er for komplisert for dem. Spesielt den eldre yrkesgruppen som har lite interesse for data.

“Vi har jo en voksne eldre befolkning i Norge og mange av dem etterspør jo ikke digitale løsninger, de vil ha ting på den gamle måten, de vil gjøre ting på gamlemåten. [...] Vi har jo mange yrkesgrupper som ikke er særlig interessert i data. Vi har håndverkere og andre som lever godt uten data, de er ute på arbeidsplassen sin og gjør en god jobb og de vet ikke hva app er og har ikke noe forhold til apper.”

Vi lurte videre på hvorfor han tror det er slik at håndverkere o.l. ikke ønsket disse løsningene. Fra nøkkelinformanten sitt ståsted handlet det om;

“Mange kunder føler at det er påtvungne løsninger de ikke ber om. Så jeg tror det sitter veldig mange flinke utviklere, lager gode regnskapssystem, gode løsninger, IT-løsning, men ikke kjenner markedet de opererer i og kundens behov. Så det er fortsatt en stor kundegruppe som ikke etterspør disse digitale løsningene. Selv om vi informerer om fordelene, men de vil ikke ha det, de vil ikke lære seg noe nytt. De er fornøyd med slik de har det, ikke sant.”

Vi satt med et inntrykk av at det var mye tilbud av ulike regnskapsprogram, og spurte da nøkkelinformanten om det var slik at det kunne bli for mange tilbud, slik at dette virket negativt overfor potensielle eller kunder de allerede hadde. Nøkkelinformanten kunne dele at;

“Du må lære en kunde å gå inn i system og hente rapporten han vil ha, og det er ikke alle som er interessert i å lære seg det heller, de har motvilje mot det og for mange er det ikke naturlig å lære seg nye ting i en viss alder, så det er litt utfordringer, men det blir jo enklere og enklere når en ny generasjon har et mer naturlig forhold til data og digitale løsninger når de vokser opp.”

Med det store fokuset på kunders egen kompetanse knyttet til IT, var det naturlig å spørre om det er noen negative sider knyttet til det rent tekniske, for eksempel hvis programmet de bruker går ned. Nøkkelinformanten kunne uttale at;

“Ja, det er jo sårbart hvis alle bruker skybaserte løsninger, hvis den serveren ligger nede så får du ikke jobbet og ingen vet hvor den serveren ligger. Så du må ha to løsninger, vi har jo en skybasert løsning og en terminalbasert. Svikter den ene, funker den andre.”

Positive sider

Videre ønsket vi å utforske de positive sidene ved digitalisering. Dette innebar emner som høyere effektivitet, innsikt o.l. Her kunne nøkkelinformanten informere at;

“Ja altså hvis du bruker systemet riktig så blir jo økonomistyring bedre, og kunden får en helt annen innsikt i sitt eget virke. Prosjektregnskap, man kan lage kalkyler, man får bedre tid til å gjøre andre ting enn akkurat det å punche bilag eller laste bilag, systemene gjør jobben for deg. [...]det med økonomistyring er vel egentlig hovedformålet vil jeg si med digital løsning. At du kan få en helt annen, en mer online status på ditt eget regnskap.”

Fremtidens teknologi

Det er for oss spennende å høre hva bransjen selv tenker rundt fremtidens teknologi, og det var derfor interessant å høre hva nøkkelinformanten hadde av tanker rundt artificial intelligence-løsninger. Disse løsningene innebærer maskinlæring som på egenhånd lærer seg hvor data plasseres på bakgrunn av hvor de tidligere dataene har blitt plassert, da uttalte nøkkelinformanten at;

“Ja, jeg tror det blir mer, [...] men jeg tror det blir mer apper. Ting blir enklere, altså API-nøkler og at det blir enklere å integrere ting. Det er fortsatt tuklete å integrere en del systemer, at det er mye grunnarbeid. Jeg håper og tror at det blir bedre med at man får mer standardløsninger i forhold til fil-nedlastning og dekker ulike typer filer også videre, og at det blir lettere å få tak i en API-nøkkel slik at du kan over på andre systemer og hente data osv [...] Men jeg har ikke tanker om hvordan fremtiden blir, man må leve fra dag til dag. Utviklingen skjer så fort egentlig.”

Går litt over på trusler

Kan digitalisering bli sett på som en potensiell trussel overfor regnskapsbransjen? Dette blir svart på gjennom utsagnet;

“En oppegående kunde kan jo egentlig i dag ta over hele regnskapet. Det er jo en trussel mot vår bransje da, at ting blir for enkelt. At systemene kan ta over. Hvis du går til en statlig institusjon så satt det kanskje 100 mennesker og førte lønn manuelt, nå er det bare roboter som sitter og kjører lønns slipper til ansatte i det offentlige. Det samme kan jo skje med oss, sånn som har skjedd med mye annet i for eksempel bankverdenen. Du kan jo se hvor mange som jobbet i bankvesenet eller bank- og forsikringssektoren for 20 år siden og se hvor mange som jobber der i dag. Det er jo en nedskalering.”

Det virket her som at regnskapsprogrammene kan bli såpass standardisert at kundene ikke har behov for det vanlige regnskapskontoret fordi programmene kan potensielt gjøre alt selv.

Nøkkelinformanten hadde dette å si;

*“Altså, bankene har jo egne regnskapsprogrammer. Sparebank 1 er jo store, DNB begynner å etablere seg med egne regnskapskontorer. De eier jo banktransaksjonene så hvis de klarer å bearbeide transaksjonene på en fornuftig måte, så kan de jo lage et regnskap for kunden automatisk. Du kan allerede i dag gå inn på din private nettbank og se ulike stolpediagram, se hvor mye strøm du bruker i måneden, hvor mye du betaler til husleie, kommunale avgifter osv. **Teknologien er jo der, så hvis de er flinke nok til å sette det i et system så kan de ta over hele bransjen enkelt og greit.**”*

Som følge av dette stilte vi spørsmål om det var økning i kunder som har gått over til digitalisert regnskap, på grunn av COVID-19.

“Nei, jeg vil ikke si det. De som fortsatt vil levere i papir de får gjort det. Vi har en postkasse utenfor. Det er fortsatt ganske enkelt å levere ting fra seg i papir, du kan sende ting i posten, du kan gå til regnskapsføreren og legge ting i postkassen, du kan gi han regnskapsbilagene i «lanken». Så lenge du har posttjenester så er det fortsatt ganske enkelt å levere ting i papir.”

Leders erfaring

Vi ønsket å finne ut av leders erfaring knyttet til digitalisering, og henholdsvis om det var blitt flere eller færre ansatte etter at digitaliseringsarbeidet var gjennomført eller påbegynt. Dette er for å se hva som eventuelt skjer med de overflødige, eller om det er behov for mer eller

mindre arbeidskapasitet, eller om hver enkelt ansatt har høyere kapasitet. Nøkkelinformanten kunne fortelle at;

“For vår del så er ikke poenget for oss å bli flere ansatte, vi kan jo påta oss flere kunder da. Hvis du ser for deg dagens hverdag kontra en hverdag for 5-6 år siden, så kan vi behandle dobbelt så mange kunder pga. digitale løsninger. Vi får alt elektronisk via kunden og du har fakturatolker, du har integrasjoner som leser data for deg, roboter kan du kalle det da som gjør jobben for deg. [...] så det vil nok bli nedskalering i bransjen tror jeg etter hvert. Så blir det jo sånn at regnskapsføreren nærmer seg revisor, revisors oppgaver og roller. Da er vi tilbake til den controller-funksjonen. At regnskapsføreren havner der. [...] Det blir et sånn faglig skille mellom dagens regnskapsfører og dagens revisor, det blir mindre og mindre.”

Når det kom til økt arbeidskapasitet blant de ansatte, og at de kunne håndtere flere kunder på en gang, kunne nøkkelinformanten si at;

“Absolutt, men også krevende da. Du har jo samme utfordring. Alle vil jo for eksempel spare skatt, hvert fall de aller fleste. Du har jo fortsatt de lovpålagte avstemningene, de er jo fortsatt der. Du har jo på en måte større ansvar. Jo flere kunder du har, jo større ansvar har du. Så ansvar blir ikke mindre, men du kan betjene flere kunder på samme tid, men ansvar blir ikke borte, ansvar blir tvert imot større.”

Forberedte tiltak på forhånd for å møte digitaliseringsbølgen?

Vi ønsket å finne ut av om bedriften forberedte tiltak som følge av digitaliseringsbølgen. Og hvilke tiltak de eventuelt gjorde;

“Nei, jeg vil ikke si det, vi gjorde ikke det, vi burde gjort det men vi gjorde ikke det.”

Vi ønsket å undersøke dette spørsmålet videre ettersom de ikke hadde forberedt seg på digitaliseringsbølgen, og la vekt på at nøkkelinformanten satte krav til at man måtte være IT-kyndig i bransjen eller om alle var IT-kyndig i bedriften fra før av.

“Ja, de var det altså. Vi har valgt ansatte som har den kunnskapen. Eneste forberedelsen vi har gjort er vel å sørge for å ha flinke ansatte da.”

Ansattes involvering

Vi ønsket å finne ut av om de ansatte var med på digitaliseringsarbeidet, om de var med på beslutningene og implementeringen av de nye systemene, eller om det var en enveiskjøring fra øverste hold. Nøkkelinformanten fortalte at;

“Ja, det har de vært. Som du sikkert vet så er det ulike leverandører der ute, så de ansatte har vært sterkt involvert i valg av systemer. Det har vært en forutsetning. Det har ikke vært sånn at ledelsen, nå er vi jo ganske små da. Det er ikke sånn at jeg sitter og bestemmer at nå skal vi gå for det uten å involvere de ansatte. Vi har jo vurdert et system nr. 3 også, så det har jo vært en løpende diskusjon med ansatte om vi skal behandle de systemene vi har i dag eller om vi skal skifte til et nytt.”

Videre gikk vi inn på hvilke bestemmelser det var snakk om, og om disse var knyttet til systemene alene eller om det også gjaldt måten de skulle håndtere kundene sin overgang. Om det var slik at de ansatte var med på å få gamle kunder over på digitaliserings-plattformen. Det kom frem at;

*“Det er jo en utfordring å få kundene med seg, det tar jo tid. Det tar jo tid å legge om, det gjør det. Det er en helt ny hverdag. Du møter jo motstand hos kunder. Det er ikke alle som vil gå over til digital løsning. **Så noen har jo ønsket å gå tilbake til den gamle løsningen.** Noen kunder har til og med sagt opp siden de ikke vil være med på den digitale løsningen. [...] Vi har også sagt opp kunder pga. at de ikke er med på digitaliseringen.”*

Det at noen ønsket å gå tilbake til de gamle løsningene var nytt sammenlignet med de andre intervjuer vi har hatt, så vi ønsket derfor å undersøke dette ytterligere. Vi lurte på om det kunne være fordi at ting ble for komplisert for kunden og at de derfor ønsket å gå tilbake til de gamle løsningene. Nøkkelinformanten utdypet;

“Ja, de har aversjon mot å gå inn og godkjenne bilag, scanne bilag ikke sant. Ulike årsaker, de vil ikke.”

Vi spurte informanten om han kunne eksemplifisere opplevelsen knyttet til digitaliseringen og da kom det frem at;

“Det er litt som nettbanken, det tok jo lang tid før alle var på nettbanken. Det er først nå, etter 15 år at de fleste bruker den. Så dette er jo en prosess for enkelte. Noen vil fortsatt ha det på gamlemåten. Men igjen, vi har fortsatt systemer som kan gjøre det

på gamlemåten. Så lenge kunden betaler for det og bruker det gamle systemet må de få lov til det. [...] men på et eller annet tidspunkt må vi jo stenge tilgang til det, slik at alle må gå på digitalt.”

Videre lurte vi på om de møtte motstand fra de ansatte på noen måte. Til dette svarte nøkkelinformanten;

“Nei det har vært lite motstand. Det har vært spørsmål. [...] Jeg tror de fleste innser det at det er den nye hverdagen, at ting må bli digitalisert”.

Følgelig var det av interesse å forhøre oss om hvilke type spørsmål det var de ansatte kunne stille knyttet til overgangen.

“Det er jo av hensyn til kunden da. At alle kunder ikke klarer å legge om til en digital løsning. [...] Så det er av hensyn til kundene det har vært litt spørsmål, men ikke ellers. Ikke for sin egen del, at mange er urolig for at de får mindre å gjøre, det er ikke sånne hensyn. [...] så jeg tror alle ansatte i vår bransje innser at du må være digital.”

Storby versus bygd

Vi lurte på om nøkkelinformanten hadde tanker rundt digitalisering knyttet til storbyen kontra bygdene, og det kunne oppfattes som enklere å digitalisere seg i storbyen i motsetning til bygdene. Nøkkelinformanten la fram at;

“Ja, jeg tenker jo at i Sogndal. Jeg vet ikke om de har noe jordbruksregnskap men jeg kan se for meg at det kan være utfordrende å digitalisere. Advokatregnskap også, er ikke lett å digitalisere, for du har jo klientkonto og klientmidler og konsekvensen av at hvis systemene gjør noe feil der, så er jo konsekvensen at advokaten mister bevillingen sin. Så det er visse bransjer som er litt spesifikke da som kan være vanskelig å digitalisere fullt ut.”

Egne erfaringer

Videre ønsket vi å finne ut av nøkkelinformantens egne erfaringer knyttet til digitaliseringsarbeidet, og dette er for å finne ut av om det er store forskjeller fra bedrift til bedrift, eller fra bygd til storby, i hvordan de har opplevd prosessen. Nøkkelinformanten fortalte at;

“Det har vært mye jobb med integrasjon og onboarding, legge opp gamle data inn på nye system, integrasjon med bank spesielt. Så selve onboarding tar lang tid. Du får nye kunder som skal legges inn i nye system, det tar lang tid. Men når kunden først ligger der og alt virker, da kan du lene deg litt tilbake og la systemene jobbe for deg.”

Vi spurte videre om han ser noen mulige framtidige utfordringer knyttet til digitaliseringen eller basert på de egne erfaringene han allerede har, dette kan være utfordringer knyttet til de ansatte eller for bedriften generelt. Til dette svarte nøkkelinformanten at;

“Jeg var jo inne på at hvis ting blir for enkelt, hvis alt blir robotisert så er vi jo overflødig. Da er det kanskje ikke noe som lenger heter regnskapskontor. Da går du til banken din for å føre regnskap, alt skjer i robot.”

Vi ba om informanten kunne eksemplifisere hva han mente, og hva man eventuelt kunne gjøre for å nettopp unngå at det skjer. Nøkkelinformanten utdypet at;

“Det blir som skomakeren, ingen reparerer skoene sine, alle kjøper nye sko. Men man må prøve å se på andre muligheter da, at man blir mer flinke på å gi råd også innenfor skatt, og generell bedriftsrådgivning. Kanskje, ja, sitte i styret til kunden og gi bistand og bidra der.”

Noe man burde gjort annerledes

Det var naturlig for oss å undersøke om det var noe som burde vært gjort annerledes etter man hadde gjennomført digitaliseringsarbeidet, når man snur seg og ser tilbake på det.

Nøkkelinformanten fortalte at;

“Nei, jeg synes det fungerer bra som det er nå jeg. Integrasjonen, altså at det kunne vært litt bedre support hos mange av disse leverandørene som tilbyr disse regnskapstjenestene. Litt høyere nivå på disse, for du trenger jo alltid en support. [...] Det har ikke alltid vært like lett å få hjelp med å integrere ulike løsninger, ulike kassaløsninger, så den hjelpen har vært litt fraværende. Du må være bevisst på å velge et IT-system, et regnskapssystem, så må du være bevisst på support-kapasiteten til de du velger.”

Avslutning

Da vi nærmet oss å runde av intervjuet så hadde vi to siste “påstander” eller spørsmål som vi stilte informanten og hvilke tanker han hadde rundt disse.

Påstand nr 1: Regnskap Norge skrev i en artikkel at alt som kan digitaliseres bør digitaliseres, er du enig i den påstanden?

“Ja, jeg er jo forsåvidt enig i det. Men av og til, det blir sånn som hvis du er bankkunde så er det av og til greit, hvis du skal søke lån og andre ting, så er det greit av og til å snakke med en fysisk person, en på telefon eller en i en filial. Som regnskapsfører også så kan det være ting du må prate med en fysisk person om diverse ting. Jeg tror ikke ALT kan digitaliseres, jeg tror ikke det. Rådgivning for eksempel, all type rådgivning kan ikke digitaliseres, det kan det ikke. Men du begynte jo å si “kan”, så det er jeg forsåvidt enig i.”

Påstand nr 2: Når man tenker på den “eldre generasjonen” i arbeid, vil det ikke være naturlig å tenke at når vår generasjon kommer inn som er vokst opp med den digitale utviklingen, at det vil komme en naturlig overgang, og bli enklere å innføre digitale løsninger?

“Ja, tror du? Du har jo fortsatt grupper unge som sliter. Altså i Oslo for eksempel er det jo en stor andel ikke-vestlige, det er jo ikke alle som er like god på det på en måte, ikke alle som har vokst opp i den vestlige kulturen da. Det er mange som sliter der òg, både med språk og andre ting, digitale ting. Det er ulikt nivå der også.”

Så var det helt avslutningsvis for oss viktig å spørre informanten om han hadde noe på hjertet som vi ikke hadde nevnt, eller om det var noe han ville tilføye, og da kommer det frem at;

“Dere stiller viktige, betimelige spørsmål. Dette er hverdagen til mange bedrifter det dere spør om, noen har kommet langt, noen har fått alt på stell. På noen regnskapskontor finner dere ikke papirer i det hele tatt, på vårt kontor finner du fortsatt papir, og noen har kanskje ikke kommet i gang med digitaliseringen i det hele tatt, de tenker mer på individet. Men jeg tenker for å overleve avslutningsvis så må du være heldigital i bransjen, det må du. Hvis ikke taper du markedsandeler, så det er et fortrinn å være digital vil jeg si.”

5. Analyse og tolkning

Analysen er basert på personlige intervju med tre forskjellige regnskapsbedrifter med ulikt geografisk opphav. To av regnskapsbedriftene er i mindre byer, mens den ene er i en storby. Det er viktig å påpeke at analysen er gjort i mindre selskap eller franchiser, og at generalisering av funn må vurderes etter dette.

Det som først blir tatt til vurdering er digitale verktøy, endringsprosessen på bransjenivå og hvilke endringer digitalisering har ført med seg. Dette kommer frem i kapittel 5.1 - med hovedfokus på hvordan bedriftene har endret sin forretningsmodell for å opprettholde vekst. Denne delen skal kunne svare på forskningsspørsmål 1 "Hvilke endringer har digitalisering medført for bedriftene?".

Deretter vil kapittel 5.2 og 5.3 ta for seg hvordan arbeidsoppgaver har utviklet seg, hvordan endringene ble implementert, og hvordan ansatte må tilpasse seg. Denne delen skal svare på forskningsspørsmål 2 "Hvordan har bedriftene integrert og iverksatt endringer internt?".

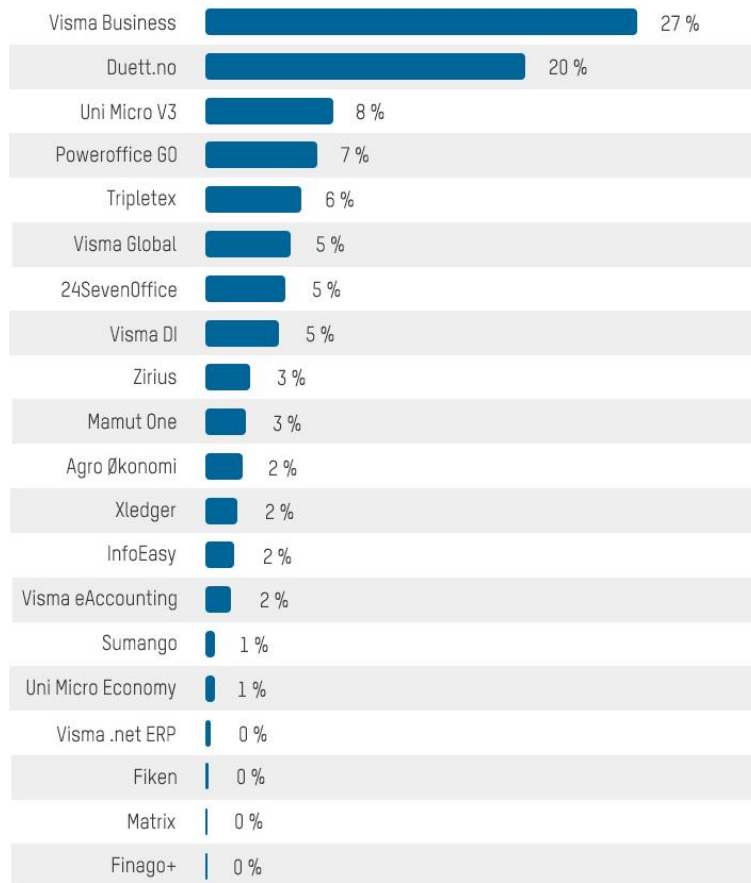
Den siste delen går ut på de fremtidige aspektene til regnskapsbransjen, noe som kommer frem i kapittel 5.4. Vi tar her for oss datahåndtering og teknologien knyttet til dette, digitalisering og bransjens tanker rundt dette. Til slutt analyserer vi tanken om et fullstendig digitalisert samfunn - noe som skal kunne svare på forskningsspørsmål 3 "Hvordan vil fremtidens regnskapsbransje se ut dersom utviklingen holder seg konstant?".

5.1 Integrering av digitale verktøy

Det kommer frem av empirien at alle tre regnskapsfirmaene har drevet med integrering av digitale verktøy. Det mest fremtredende er nok integreringen av digitale plattformer da dette legger grunnlaget for å drive digitaliserte regnskap. Man kan se at det blir brukt flere ulike plattformer hos bedriftene, men de som går igjen er Visma Business, PowerOffice GO, Duett og Tripletex. Dette er ikke så overraskende basert på markedsandelene for de nevnte plattformene:

Markedsandel regnskapssystemer

Markedsandel basert på antall utførte regnskapsoppdrag per system

Figur 6 - Markedsandeler for regnskapssystemer, (hentet 05.05.2021 fra

<https://www.regnskapnorge.no/faget/artikler/bransjeaktuelt/slik-vurderes-de-mest-brukte-regnskapsystemene-i-2017/>)

Det blir også nevnt at alle nøkkelinformantene benytter seg av mer enn én plattform. Årsaken til dette begrunnes av det er stor interesse for å ha både et helhetlig skybasert system i tillegg til et terminal-basert system. Dette er for å skape sikkerhet dersom det skybaserte systemet skulle få tekniske problemer. Videre blir det også oppgitt at nøkkelinformantene fra intervju 1 benytter regnskapsprogrammet Duett for å behandle landbruksregnskap. Det er derfor nærliggende å anta at ulike regnskapsprogram fungerer bedre til ulike oppdrag, som landbruks- og advokatregnskap.

Videre pekes det mot at integreringen av kunder i digitale systemene er en stor del av hverdagen til en regnskapsfører når man får nye kunder. Kundene må naturligvis legges inn på den digitale plattformen og integreres slik at alt er på stell før de kan begynne for fullt. Slik har arbeidsoppgavene forandret seg når det gjelder integrering av kunder.

5.1.1 Økt fokus på eksisterende områder / Endringsprosessen på bransjenivå

Regnskapsbransjen har vært en sterk bransje i lang tid. Det har alltid vært sett på som en trygg arbeidsplass, og mye av påstanden består av at “det alltid vil være behov for regnskapsførere”. Som nevnt i kapittel 1, var det ingen som trodde at “strømming av musikk, bestille flybilletter og utføre banktjenester skulle være mulig tilbake på 1980-tallet”, men med ny teknologi fremskyndes denne prosessen.

Dette kommer frem i hvordan de intervjuede bedriftene har implementert digitale verktøy mellom 2013 og 2017. Det er ingen av bedriftene som kun driver med “punching” eller kun driver med digitalisering, de fleste driver en “hybrid”-modell. Dette gir oss et innsyn i hvordan bedriftene og kundene opererer. Nemlig at bedriftene ønsker overgangen på bakgrunn av at det skaper et enklere og mer oversiktlig regnskap.

På en annen side er det fortsatt kunder som ønsker å gjøre ting på den gamle måten. Det kan være flere grunner til dette, men mye står nok på at de ikke er komfortable, trygge og sikker på at systemet skal være til deres fordel. Nøkkelinformant i intervju 3 forklarte dette med; *“Disse digitale løsningene er ikke nødvendig det beste for kunden. Det blir ikke nødvendigvis billigere for kunden. Det koster jo mye å ha en digital løsning for kunden også i form av lisenskostnader og transaksjonskostnader.”*

Den andre årsaken er at kundene ikke forsøker systemet, men avslår på bakgrunn av at de er fornøyd med løsningen de har. I intervju 1 og 2 som begge var regnskapsbedrifter i en mindre by, fortalte at de ikke hadde hatt kunder som valgte overgangen og senere gikk tilbake. Det var motsatt i intervju 3. Der enkelte hadde prøvd og gått tilbake. Forskjellen her er at bedriften i intervju 3 kom fra en storby uten å poengtere at dette er hovedgrunnen til

tilbakefallet, og vi legger til grunn at majoriteten av de intervjuede bedrifter hadde kunder som valgte å fortsette på det digitale etter å ha prøvd det. Det bør også nevnes at alle har kunder med forskjellige behov og bakgrunner, samt bedrifter har ulike digitale program de kan nytte. Men vi antar at de fleste kundene som velger overgangen er i all hovedsak fornøyd med det. Som konklusjon kan vi tenke oss at økt etterspørsel etter produktene vil føre til flere investeringer i teknologi. Dette vil igjen tvinge bransjen til å endre seg i takt med digitaliseringen.

5.1.2 Hvilke endringer har digitalisering medført for bedriftene?

Digitalisering har ført til nye metoder innenfor måten bedriftene gjennomfører regnskapsarbeid. En av de største forskjellene er den reduserte andelen punching av data på grunn av automatiske og robotiserte prosesser som for eksempel fakturatolkning og EHF'er.

Dette kan forventes å gi mer tid til effektivisering av tidligere prosesser og utvikling av nye prosesser. I kapittel 5.1.1 vises det til at en del av de eksisterende prosessene har blitt effektivisert i høy grad.

En av de viktigste metodene som har blitt innført i regnskapsarbeidet er nye data-metoder. Den nye regnskapsføreren må ha god forståelse og kompetanse innen data og IT. Ved at enkelte arbeidsoppgaver blir effektivisert vil det frigjøre tid til andre oppgaver.

Det kommer frem av empirien at tid til overs blir anvendt på kunden. Når man får mer tid til kunden vil man følgelig knytte et faglig bånd som gir muligheten til å gi kundene en mer fullstendig pakke fremfor bare føring av regnskap. Man ser at nøkkelinformanten fra intervju 3 påpeker at regnskapsføreren blir mer rustet til å "gi råd innenfor skatt, og generell bedriftsrådgivning. Kanskje sitte i styret til kunden og gi bistand og bidra der". Dette er et interessant punkt som kan bidra til at regnskapsbedriften får en større verdi hos kunden, og tar aktivt del i bedriften og deres økonomiske valg.

5.2 Endring av arbeidsoppgaver

Av empirien kommer det frem at eksisterende arbeidsoppgaver for regnskapsføreren har blitt endret eller fjernet, og at nye oppgaver har blitt innført som følge av digitaliseringen.

Det ble uttalt i intervju 3 at punching utgjorde 80-90% av arbeidsdagen, men at det nå har endret seg til at punching består av 10-20% av arbeidsdagen. Det gjenspeiles også i de andre intervjuene at punching og manuell regnskapsføring har blitt betydelig redusert.

Frigjort tid brukes til kundebistand, kunderådgivning, videre oppfølging og integrering av systemer. Det kommer tydelig frem at regnskapsbransjen har gjennomgått et digitalt skifte som gjør at det kreves mye mer av regnskapsføreren på den tekniske siden enn det gjorde tidligere.

Dette er i tråd med substitusjonseffekten som i kapittel 2.5 går i dybden på hvordan realkapitalen substituerer nødvendig arbeidskraft. Noe som også vil påvirke andre bransjer, som for eksempel IT-bransjen som trenger flere teknikere til å operere, og vedlikeholde programvaren. Videreutviklingen av kunderelasjoner vil kunne skape en inntektseffekt.

Totaleffekten av endringer gjort i bedriften gir uttrykk for at regnskapsføreren har inntatt en mer kontrollør-posisjon, der det ikke legges inn data fra kunden manuelt, men at man heller kontrollerer at data som er blitt lagt inn er korrekt, og at man avstemmer transaksjoner. Noe som gjenspeiles med teorien om substitusjon overfor arbeidskraft og realkapital.

Det er videre to faktorer som modererer den generelle konklusjonen

Det ene er at i den teoretiske utredningen i kapittel 2.5, legger vi til grunn at regnskapsmedarbeidere har samme kompetanse før og etter digitaliseringsskiftet. Dette er ikke riktig. Det kommer nye yngre mennesker inn og gamle går ut av bransjen. Det blir også gitt en formell videreutdanning av de erfarne regnskapsførerne. Dette innebærer at disse regnskapsmedarbeiderne får økt kompetansen sin på det digitale arbeidsområdet, og gir en mindre subst-effekt over lengre tid, noe som motsier den teoretiske konklusjonen tidligere gitt.

Det andre forholdet er at selv om nettovirkningen (mengden ansatte) er usikker på bransjenivå så har vi en effekt som vil slå positivt ut på samfunnsnivå. Det faktum at bedrifter i regnskapsbransjen tjener mer som følge av mer produktive produksjonsfaktorer. Dette vil gi bedrifter mer kjøpekraft til å bruke goder og tjenester fra andre bransjer. Dette vil i grunn øke aktiviteten i økonomien på et generelt grunnlag.

5.2.1 Muligheten til å øke kundebasen over større områder og tilpasninger til dette

Nesten alle bedrifter trenger eksterne regnskapsførere til å føre regnskap. Det unike servicetilbudet som bransjen har, gjør regnskapsbedrifter uvurderlige. Dette kan være på vei bort, som nevnt i intervju 3, der samtalen omfavner banker som en trussel; *“Teknologien er jo der, så hvis de er flinke nok til å sette det i et system så kan de ta over hele bransjen enkelt og greit [...] de eier jo banktransaksjonene”*.

Dermed er det essensielt for bransjen å være nyskapende. Dette kan skje ved en økt globalisering og samhold mellom nasjoner som nevnt i Kapittel 2.4. Digitalisering har endret måten vi handler på, noe som vises i samtlige kvartal- og årsrapporter fra norske netthandler i 2021. Dette gikk mye ut på at folk ikke fikk handle fysisk i 2020, men det skaper også en ide om hvordan man kan nå ut til flere kunder i alle geografiske områder. Regnskapsbransjen har lignende tendenser. Kunder som velger digitale løsninger, kan nå velge mellom bedrifter rundt om i landet, og den lokale regnskapsføreren er ikke lenger den viktigste. Det er altså kunderelasjoner, service, oppfølging og rådgiving som kan bli et konkurransefortrinn. Dette var et primærfokus for de samtlige intervjuede bedrifter.

Avslutningsvis vil vi gå inn på den digitale utviklingen, samt ny teknologi. Det kom frem fra intervju 1 at de hadde muligheten til å gjennomføre oppgaver som “fisjon” [...] “noe man tidligere gikk til revisor for”. Det faktum at bransjen kan forandre seg på en slik eksplisitt måte, vil gi gode muligheter for tilpasningsdyktige regnskapsbedrifter.

Samtidig vil det medføre risiko for bedrifter som ikke henger med på den digitale utviklingen. Risikoen innebærer at det kan forekomme en betydelig reduksjon av markedsandeler, som til slutt vil føre til at bedriften ikke lenger vil være levedyktig. Dette kommer frem av ledelsesteori at “ I enkelte tilfeller vil løsningen virke nokså opplagt [...] hvis det er kommet en ny teknologi på markedet som alle konkurrenter benytter seg av. For å kunne konkurrere på like vilkår er det nokså klart at organisasjonen må tilegne seg den nye teknologien og den nye kunnskapen den krever.”, (Jacobsen, 2018, s. 182).

5.3 Involvering fra ansatte og ledelsen

Det kommer frem i alle intervjuene at involvering av de ansatte har vært avgjørende for digitaliseringsarbeidet. Alt fra beslutninger til implementering av systemene. Dette kommer fram i intervju 2 og 3 der det ble sagt at;

“Ja, det har de vært. [...] så de ansatte har vært sterkt involvert i valg av systemer. Det har vært en forutsetning.

“Ja, det er klart at de ansatte var involvert, det var helt avgjørende at alle var med på det.”

Siden ansatte kommer fra forskjellige bakgrunner, og har ulike verdier, vil måten folk involverer og oppfatter beslutninger være forskjellig.

“[...] det er ikke alle som elsker nye ting. Vi har jo hatt ansatte som nærmet seg pensjonsalder, og vi har jo en viss forståelse for at en kanskje ikke er så interessert i å endre på ting”.

Videre i kapittelet under skal vi gå nøyere inn å se på hva som kan ha gjort at det er forskjeller mellom bedriftene, både de negative og positive erfaringene de har, og analysere om det er forskjeller i opplevelsen av digitaliseringsarbeidet.

5.3.1 Tilsettes syn på digitaliseringsprosessen

Digitaliseringsarbeidet blir stort sett tatt imot positivt fra de fleste ansatte, men også negativitet fra andre, som er bekymret for hvordan det påvirker deres arbeidsdag.

Bedriftene som har inkludert sine ansatte i prosessen har hatt mer “suksess” med sine ansatte, fordi de har blitt inkludert i større grad ved avgjørelser i hvilke system som skal velges, og implementering av systemene. I intervju 1 kom det frem at nøkkelinformantene gikk sammen og startet digitaliseringsprosessen, med intensjon om å unngå prosjektgruppe-organisering og styrebehandling. Empirien viser at bedriften møtte motstand i større grad fra sine ansatte, og dette kan nettopp være fordi at de ansatte ikke var direkte inkludert i prosessen eller fikk sagt sin mening i hvordan ting løses. Det er nærliggende å tenke at i bedrifter der endring er initiert av ledelsen, også møter på motstand fordi de ikke gir tilstrekkelig opplæring og informasjon om hvordan systemene eller de nye digitaliserte prosessene fungerer i praksis. Det vil da

kunne fungere som en negativ katalysator fordi det blir for mye informasjon å ta inn over seg på kort tid, og kan være med på å skape misnøye overfor digitaliseringsprosessen.

Vi ser også i ettertid at bedriften vi først intervjuet, selv skulle ønske at de la mer fokus på *“tilstedeværelse, kompetanseheving og tryggheten [...] det er klart at det ikke var så lett å få folk engasjert, når de ikke hadde fått grunnopplæring.”* Dette viser viktigheten av å engasjere og inkludere sine ansatte i avgjørelser som blir tatt, og hvordan det skal løses, slik at de kan få den opplæringen som trengs, slik at man får et solid fundament fra start, istedenfor at ansatte faller av, og får en negativ innstilling.

5.3.2 Hvordan har bedriftene integrert og iverksatt endringer internt?

På bakgrunn av de digitale endringene i regnskapsbransjen, har flere bedrifter valgt å involvere ansatte i valg av verktøy. Det har også blitt mer kundebasert markedsføring gjennom nye produkter som bedriftene kan tilby. Fra å vise misnøye eller engasjement aksepterer de fleste nå digitalisering som en naturlig utvikling av bransjen.

Muligheten for å kunne jobbe hvor som helst, kan oppleves som et gode. Skytjenester har muliggjort at en nå kan jobbe fra hvor som helst, og dette kan føre til flere positive holdninger på arbeidsplassen.

5.4 Hvordan vil fremtidens regnskapsbransje se ut dersom utviklingen holder seg konstant?

Videre vil vi reflektere rundt regnskapsbransjens fremtid. Teknologien utvikler seg i stadig høyere tempo. Det vil dermed være viktig for bedrifter å henge med i utviklingen for å være konkurransedyktige.

5.4.1 Datahåndtering/teknologien

Et relevant spørsmål er hvordan man skal forberede seg på å håndtere fremtidig teknologi og data. Det er umulig å si hva ny teknologi vil føre med seg, men sannsynligvis vil robotisering

og kunstig intelligens være teknologi som vil gi nye muligheter. Man ser fra intervju 2 med Accountor at de har allerede begynt å forberede seg på fremtidig teknologi. Til tross for dette er det estimert at kunstig intelligens og maskinlæring allerede kan automatisere opp til 97% av fakturabehandlingen, (Diesen, 2021). Det betyr imidlertid at det frigjøres tid til at regnskapsføreren kan anvendes på andre områder, som for eksempel estimering, rådgivning og avviksanalyser.

5.4.1.1 Blokkjedeteknologi

En annen type relevant teknologi er blokkjedeteknologi.

Blokkjedeteknologien kan bidra til å revolusjonere hele økonomifunksjonen. I stedet for at man bokfører i egne regnskapssystemer vil blokkjedeteknologien gjøre det mulig å utvikle en felles lukket blokkjede, hvor både kjøpet og salget er bokført mot hverandre, (Flateland & Robbestad, 2019). Denne teknologien er allerede implementert av de fire store regnskapsfirmaene; EY, PwC, Deloitte og KPMG. Blokkjedeteknologien vil gi muligheten til å rapportere finansregnskap i sanntid, samt at fakturaer og betalinger kan automatiseres og tredjeparter kan få lesetilgang til databasen og dermed få sanntidstilgang til transaksjoner med mulige kontroller og analyser. Teknologien er fortsatt under utvikling, men det at de store regnskapsbedriftene allerede har begynt å implementere det vil antageligvis legge grunnlaget for at bransjen som helhet kan følge etter.

5.4.2 Bedrifters/bransjens tanker om fremtiden

I følge informantene kan digitalisering vil føre til nedbemanning av regnskapskontor i fremtiden. En årsak til dette blir gitt i intervju 3 som påpeker at på lengre sikt vil bankene overta mange av de tjenestene dagens regnskapskontor tradisjonelt har utført. Dette kan føre til at fremtidens regnskapskontor kan bevege seg mot å bli mer rådgivnings-rettet.

Videre kommer det frem at digitalisering, og det å være heldigital, er vesentlig for å overleve i fremtidens regnskapsbransje. En kan her dra paralleller til bankindustrien, hvor det før ble tilbudt både fysiske og digitale løsninger, men reduksjon av fysiske løsninger tvang frem et digitalt skifte til nettbanker og andre nyskapende løsninger.

Informantenes perspektiv på videreutvikling av teknologien som kommer med digitalisering er også interessant, og da spesielt AI (kunstig intelligens). Det kom frem under intervju 3 at informanten ikke hadde noen særlige formeninger rundt AI spesifikt, men intervju 1 og 2 kommer med interessante synspunkt når det gjelder robotisering og kunstig intelligens. De to sistnevnte oppfatter det slik at robotisering og kunstig intelligens vil utvikle seg over tid, slik at den bedre lærer seg hvordan oppgaver skal gjennomføres.

Til tross for dette er fellesoppfatningen at regnskapskontoret ikke kommer til å bli overflødig, men at det kommer til å bli endret.

5.4.3 Et fullstendig digitalt samfunn?

Under alle intervjuene stilte vi spørsmål om en artikkel fra Regnskap Norge hvor de kom med påstanden “alt som kan digitaliseres, bør digitaliseres”.

Fellesoppfatningen fra nøkkelinformantene var at de var enig i selve påstanden, men at de ikke var helt enig i ordlyden. Informantene presiserer at de ikke tror at absolutt alt kan digitaliseres da all type rådgivning ikke kan digitaliseres, og det er et behov for fysiske personer som er med i prosessen.

På bakgrunn av dette vil en fullstendig digitalt regnskapsbransje ikke være mulig ut fra nøkkelinformantenes synspunkt. Det vil være nærliggende å anta at det vil være viktig fremover å alltid ha en form for fysisk tilstedeværelse, slik at man kan knytte bånd til kunder og øke sannsynligheten for å beholde kundene.

6 Konklusjon og forslag til videre forskning

Dette kapitlet skal gi en besvarelse på oppgavens problemstilling gjennom forskningsspørsmål 1-3. Avslutningsvis skal vi videreføre en relevans mot andre bransjer, og være en medvirkende faktor for videre forskning. Det vil også presenteres forslag til videre forskning knyttet opp mot andre bransjer. For å kunne svare på problemstillingen “Hvordan har digitalisering påvirket regnskapsbransjen”, har vi delt den opp i tre forskningsspørsmål som skal besvares i dette kapitlet:

Forskningsspørsmål 1: *“Hvilke endringer har digitalisering medført for bedriftene?”*. Dette spørsmålet har som grunnlag å identifisere hvilke endringer bedriftene har iverksatt for å posisjonere seg som en konkurranse- og endringsdyktig bedrift med hensyn til kunders behov og økende etterspørsel etter digitale løsninger. Endringen har vært omfattende, og bedriftene har hatt ulike utfordringer. Dette har variert, enkelte har iverksatt tiltak for å endre ansattes oppfatning av digitalisering gjennom opplæring og kompetanseutvikling. Man ser at kundeservice og rådgiving har fått en større del av bedrifters prioriteringer foran de tradisjonelle regnskapsprosessene som “punching”. En videre utfordring for bedriftene er hvordan de skal konkurrere mot større bedrifter som har muligheten til å implementere egne avdelinger direkte knyttet til salg og oppfølging av kunder. I tillegg har de muligheten til å tilby de samme løsningene som mindre regnskapsfirma bruker.

Forskningsspørsmål 2: *“Hvordan har bedriftene integrert og iverksatt endringer internt?”*

For å svare på forskningsspørsmål 2, var det nødvendig å se på hvordan bedriftene hadde integrert og iverksatt endringer internt i samsvar med de økte prioriteringene som forekom av nye behov. Dette innebærer at endringene har blitt mer kunde- og vekst orientert, kontra tidligere da det var fokus på manuelle innføringer av bilag og transaksjoner. En av de største endringene som ble presentert var det geografiske perspektivet, som tidligere bare var tilrettelagt lokal-bedrift segmentering. Det er nå mulig å satse på større geografiske områder gjennom digital tilpasning, veiledning, og segmentering, noe som ikke var mulig tidligere.

En annen stor endring som bedriftene måtte integrere, var kunnskap og kompetanse til programmene de reklamerte for, noe som kom frem i empirien. Dette var en kunderelatert faktor, kundene måtte føle på en trygghet til digitaliseringen før de ville ta overgangen. I usikkerhet er kompetanse og en utdypende forståelse til programmene en essensiell del av kunders oppfatning av tilbudet som blir presentert overfor dem.

Overgangen til digitalisering var også en prosess som ansatte, spesielt i pensjonsalder, måtte gjennomgå for å forstå hva digitalisering kunne tilby. Dette var for å forstå at digitalisering var en naturlig vei videre, og at bransjen er i kontinuerlig forandring. Dette blir besvart i forskningsspørsmål 3.

Forskningsspørsmål 3: *“Hvordan vil fremtidens regnskapsbransje se ut dersom utviklingen holder seg konstant?”*. For å svare på hvordan fremtidens regnskapsbransje vil se ut, var det nødvendig å se på hvordan bedriftene har opplevd utviklingen frem til nå, og få deres innspill om hva de så for seg i fremtiden.

Det ble trukket frem to hoved-teknologier i intervjuene: Robotisering og kunstig intelligens. Det må også nevnes at blokkjedeteknologi ble trukket frem gjennom litteraturstudiet under teorikapittelet.

Robotisering er allerede iverksatt til en viss grad, spesielt hos Accountor, men den felles oppfatningen var at det vil komme nye løsninger som vil gjøre de “manuelle” arbeidsoppgavene automatisert. Dermed vil det sannsynligvis frigjøre tid som kan bli anvendt på andre områder rettet mer mot rådgivning.

Når det gjelder kunstig intelligens ser man at dette er i startfasen i regnskapsbransjen, da det er ingen av bedriftene som har tatt en spesifikk stilling til teknologien. Med det tatt i betraktning, stilte de fleste seg positiv til hvordan kunstig intelligens kunne anvendes i fremtiden, men påpekte at det vil sannsynligvis føre til nedbemanning over lengre tid. Det kom dermed tydelig frem at de var klar over hvordan regnskapskontoret kunne forandre seg i fremtiden, og hvordan forretningsmodellen må endre seg i samsvar med det. Det forelå en enighet om at dagens bransje ville endre seg i en retning av rådgivning.

Det var også interessant å se at bankene var en av de største truslene. På lengre sikt kan bankene overta mange av tjenestene dagens regnskapskontor tradisjonelt har utført. Dette er på grunn av at bankene eier transaksjonene som blir gjennomført, og kan - ved hjelp av robotisering og kunstig intelligens - tilby sine kunder deres egne regnskapsløsninger.

Det er derimot her blokkjedeteknologien vil bli viktig for regnskapsbransjen. Hele prinsippet med blokkjeder er å eliminere tredjeparten, som i oppgavens tilfelle vil være banken. Dermed kan regnskapsbransjen bli kvitt en av deres største potensielle konkurrenter, og samtidig skape en ny form for regnskapsføring.

6.1 Bidrag til videre undersøkning og forskning

Oppgavens bidrag til forskning har vært å se på hvordan digitaliseringen har påvirket regnskapsbransjen, og hvordan endringer har blitt implementert. Dette har blitt gjennomført ved å se på tidligere litteratur og forskning, samt å utføre en kvalitativ studie. Vi har gjennom forskningen tilegnet oss innsyn i hvordan bedrifter og ansatte har opplevd utviklingen. Oppgaven har fått frem hvilke elementer som er viktig å legge vekt på i prosessen med å innføre digitale verktøy og nye måter å jobbe på.

Ved videre forskning innenfor digitalisering i regnskapsbransjen ville det vært interessant å se på endringer som digital teknologi muliggjør, og hvordan bedriftene håndterer dette. Spesielt hvordan bedrifter implementerer og håndterer ny teknologi, for eksempel anvendelse av blokkjedeteknologi, robotisering og kunstig intelligens. Det hadde også vært interessant å ta for seg et større utvalg for å se om det foreligger mulighet for å gjennomføre en statistisk generalisering.

Et annet interessant element vil være å se på de endringene som har skjedd i regnskapsbransjen fra et kundeperspektiv.

7. Referanseliste

- AccountorFinago. (u.å.). *Digitalisere regnskapskontoret*. Finago.
<https://finago.com/no/regnskapskontorer/digitalisere-regnskapskontoret/>
- Aksjeloven. (1997). *Lov om aksjeselskaper* (LOV-1997-06-13-44). Lovdata.
https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1997-06-13-44/KAPITTEL_6-2#%C2%A76-24
- Altinn. (2020, 20. Mai), *Bokføringsplikt* - Altinn.no.
<https://www.altinn.no/starte-og-drive/regnskap-og-revisjon/regnskap/bokforingsplikt/>
- Altinn. (2020, 20. Mai), *Regnskapsplikt* - Altinn.no.
<https://www.altinn.no/starte-og-drive/regnskap-og-revisjon/regnskap/regnskapsplikt/>
- Andreassen, V., Bredesen, I. & Thøgersen, J. (2016). *Innføring i mikroøkonomi: for økonomisk-administrative studier*. (2. utgave). Cappelen Damm akademisk.

- Andresen, J. T. (2018, 19. september). *Regnskapsrevolusjonen*. Ecit.
<https://blog.ecit.com/no/regnskapsrevolusjonen>
- Austheim, S. (2017, 30. oktober). *Slik vurderes de mest brukte regnskapssystemene i 2017*. Regnskap Norge.
<https://www.regnskapnorge.no/faget/artikler/bransjeaktuelt/slik-vurderes-de-mest-brukte-regnskapsystemene-i-2017/>
- Blom, A. (2018, 11. desember). *Blokkjeder kan endre regnskapsbransjen*. Finago.
<https://blog.finago.com/no/blokkjeder-kan-endre-regnskapsbransjen>
- Blom, A. (2018, 16. Mai). *Hvorfor skal du føre regnskap?* Finago.
<https://blog.finago.com/no/hvorfor-skal-du-fore-regnskap>
- Brønnøysundregisteret. (2021, 16. mars). *Hvem har regnskapsplikt*. Brønnøysundregistrene.
<https://www.brreg.no/innsending-av-arsregnskap/innsendingsplikt-til-regnskapsregisteret/hvem-har-regnskapsplikt/>
- Chaffey, P. (2017, 20. oktober) *Digitalisering er svaret*. Regjeringen.
<https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/digitalisering-er-svaret/id2576266/>
- Chen, J. (2021, 22. januar). *High-Frequency Trading (HFT)*. Investopedia.
<https://www.investopedia.com/terms/h/high-frequency-trading.asp>
- Dalland, O. (2017). *Metode og oppgaveskriving* (6. utg.) Gyldendal akademisk.
- Debet. (u.å.). *Hva er regnskap?*. Debet.no.
<https://www.debet.no/ordbok/hva-er-regnskap>
- Deloitte. (u.å.). *Hva er blokkjeder og hva kan det brukes til?*. Deloitte.
<https://www2.deloitte.com/no/no/pages/technology/articles/blokkjeder-bruksomra-der.html>
- Dey, I. (1993). *Qualitative Data Analysis - A user friendly guide for social science*.
- Diesen, L. (2021, 29. januar). *Kunstig intelligens overtar - regnskapsføreren bør brukes til annet enn å punche tall*. Dagens Næringsliv.
<https://www.dn.no/innlegg/digitalisering/regnskap/regnskapsforer/innlegg-kunstig-intelligens-overtar-regnskapsforeren-bor-brukes-til-annet-enn-a-punche-tall/2-1-952880>

- Flateland, M. & Robbestad, M. (u.å.). *Blokkjeder - en teknologi som kan revolusjonere revisjonsyrket*. Deloitte.
<https://www2.deloitte.com/no/no/pages/audit/articles/blokkjede-revisjon-revolusjon.html>
- Gulin, D., Hladika, M. & Valenta, I. (2019, 14. september). *Digitalization and the Challenges for the Accounting Profession*. [Forskningsartikkel, University of Zagreb]. <https://hrcak.srce.hr/ojs/index.php/entrenova/article/view/13813/6931>
- Hagen, K. H. (2018, mai). *Digitalisering og samhandling i regnskapsbransjen: En casestudie*. [Masteroppgave, Norges Teknisk-Naturvitenskapelige Universitet]. NTNUopen.
https://ntnuopen.ntnu.no/ntnu-xmlui/bitstream/handle/11250/2564791/18239_FULTEXT.pdf?sequence=1
- Hagland Finans. (u.å.). *Bokføringsplikt og regnskapsplikt*. Hagland Finans.
<https://haglandfinans.no/informasjon-bokforingsplikt-og-regnskapsplikt/>
- Høylye, K. (2018, 16. mai). *Løsning for utveksling av regnskapsdata innad i Norden skal utvikles*. Regnskap Norge.
<https://www.regnskapnorge.no/faget/artikler/teknologi2/losning-for-utveksling-av-regnskapsdata-innad-i-norden-skal-utvikles/>
- Jacobsen, D. I. (2005). *Hvordan gjennomføre undersøkelser - innføring i samfunnsvitenskapelig metode*. 2 utgave.
- Jacobsen, D. I. (2015). *Hvordan gjennomføre undersøkelser?: Innføring i samfunnsvitenskapelig metode*. Cappelen Damm akademisk.
- Jacobsen, D. I. (2018). *Organisasjonsendringer og endringsledelse*. Fagbokforlaget.
- Kommunal- og moderniseringsdepartementet. (2021, 01. februar). *Digitalisering i offentlig sektor*. Regjeringen.
https://www.regjeringen.no/no/dokument/dep/kmd/andre-dokumenter/brev/utvalgte_brev/2021/digitalisering-i-offentlig-sektor/id2830849/
- Larsen, C. L. (2019, 08. november). *Utviklingen går sin gang*. Regnskap Norge.
<https://www.regnskapnorge.no/faget/artikler/medlemsaktuelt/utviklingen-gar-sin-gang/>

- Lien, K. (2019, 18 Mai), *Digitalisering av regnskapsbransjen: hvem vinner?*
Visma. <https://www.visma.no/blogg/regnskapsbyra-hvem-blir-fremtidens-vinnere/>
- Løvlund, C. & Fjellberg, L. (2017). *Varm eller kald fusjon?: Hvordan opplever fagforeningsrepresentanter en fusjonsprosess når de er midt i den?*
[Bacheloroppgave, Høgskulen i Innlandet]. Brage INN:
<https://brage.inn.no/inn-xmlui/handle/11250/2449700>
- Nordic Smart Government. (u.å, 01. september). *The Nordic Smart Government Roadmap has been approved by the Nordic Ministers of Business.*
NordicSmartGovernment.
<https://nordicsmartgovernment.org/nordic-smart-government-roadmap-has-been-approved-nordic-ministers-business>
- Nordic Smart Government. (u.å). *Roadmap and Implementation plan.*
NordicSmartGovernment. <https://nordicsmartgovernment.org/>
- Norsk Senter for Forskningsdata. (2020, 14. februar). *Personvernerklæring.* NSD.
<https://www.nsd.no/om-nsd-norsk-senter-for-forskningsdata/personvernerklaering/>
- Olsen, K. A. (2019, 16. januar). Vi kan like gjerne gå tilbake til reiseregninger på gamlemåten.
Aftenposten. <https://www.aftenposten.no/meninger/debatt/i/Mg0aV5/vi-kan-like-gjerne-gaa-tilbake-til-reiseregninger-paa-gamlemaaten-kai-a>
- Olsen, K. A. (2019). *God digitalisering.* Cappelen Damm akademisk.
- Rossen, E. & Dvergsdal, R. (2019, 29. april). *Datamaskin - historikk.* Store Norske Leksikon. https://snl.no/datamaskin_-_historikk
- Skatteetaten. (u.å.). *Hvem kan bli fritatt fra levering av næringsoppgave mv?.*
Skatteetaten.
<https://www.skatteetaten.no/bedrift-og-organisasjon/skatt/skattemelding-naringsdri vende/hjelp-til-skattemelding/under-50-000-i-driftsinntekter/2/>
- Sæstad, B. (2019, 22. januar). Reiseregningene i staten forenkles stadig.
Aftenposten.
<https://www.aftenposten.no/meninger/debatt/i/e1pxwg/reiseregningene-i-staten-for-enkles-stadig-bjoern-saestad>

- Tripletex. (2018, 19. desember). *Trækker i takt med Tripletex*. Tripletex.
<https://www.tripletex.no/fagblogg/trakker-i-takt-med-tripletex/>
- Visma. (u.å.). *Bokføring*. Visma.
<https://www.visma.no/eaccounting/regnskapsordbok/b/bokforing/>
- Øyra, A. B. & Gunderson, M. S. (2019, 14. mai). *Digitalisering i rekneskapsbransjen: Gjev rekneskap i sanntid meirverdi?*. [Bacheloroppgave, Høgskulen på Vestlandet]. HVLopen.
<https://hvlopen.brage.unit.no/hvlopen-xmlui/bitstream/handle/11250/2603876/Solem%20Oeyra%202019.pdf?sequence=4&isAllowed=y>

8. Vedlegg

Vedlegg 1: Godkjenning fra NSD

Vedlegg 2: Informasjonsskriv

Vedlegg 3: Intervjuguide

Vedlegg 1 - Godkjenning NSD

NSD NORSK SENTER FOR FORSKNINGSDATA

NSD sin vurdering

Prosjekttittel

Hvordan digitalisering påvirker regnskapsbransjen

Referansenummer

909560

Registrert

19.02.2021 av Jonas Ulsletten Skagtun - 580120@stud.hvl.no

Behandlingsansvarlig institusjon

Høgskulen på Vestlandet / Fakultet for økonomi og samfunnsvitenskap / Institutt for økonomi og administrasjon

Prosjektansvarlig (vitenskapelig ansatt/veileder eller stipendiat)

Endre Hovland, endre.hovland@hvl.no, tlf: 93835466

Type prosjekt

Studentprosjekt, bachelorstudium

Kontaktinformasjon, student

Jonas Ulsletten Skagtun, jonas@skagtun.com, tlf: 95113952

Prosjektperiode

11.01.2021 - 19.05.2021

Status

05.03.2021 - Vurdert

Vurdering (1)

05.03.2021 - Vurdert

Det er vår vurdering at behandlingen av personopplysninger i prosjektet vil være i samsvar med personvernlovgivningen så fremt den gjennomføres i tråd med det som er dokumentert i meldeskjemaet

med vedlegg den 05.03.2021 samt i meldingsdialogen mellom innmelder og NSD. Behandlingen kan starte.

DEL PROSJEKTET MED PROSJEKTANSVARLIG

For studenter er det obligatorisk å dele prosjektet med prosjektansvarlig (veileder). Del ved å trykke på knappen «Del prosjekt» øverst til venstre i meldeskjemaet. Prosjektansvarlig bes akseptere invitasjonen innen en uke. Dersom invitasjonen utløper, må han/hun inviteres på nytt.

MELD VESENTLIGE ENDRINGER

Dersom det skjer vesentlige endringer i behandlingen av personopplysninger, kan det være nødvendig å melde dette til NSD ved å oppdatere meldeskjemaet. Før du melder inn en endring, oppfordrer vi deg til å lese om hvilke type endringer det er nødvendig å melde:

<https://www.nsd.no/personvern tjenester/fyll-ut-meldeskjema-for-personopplysninger/melde-endringer-i-meldeskjema>

Du må vente på svar fra NSD før endringen gjennomføres.

TYPE OPPLYSNINGER OG VARIGHET

Prosjektet vil behandle alminnelige kategorier av personopplysninger frem til 19.05.2021

LOVLIG GRUNNLAG

Prosjektet vil innhente samtykke fra de registrerte til behandlingen av personopplysninger. Vår vurdering er at prosjektet legger opp til et samtykke i samsvar med kravene i art. 4 og 7, ved at det er en frivillig, spesifikk, informert og utvetydig bekreftelse som kan dokumenteres, og som den registrerte kan trekke tilbake.

Lovlig grunnlag for behandlingen vil dermed være den registrertes samtykke, jf. personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a.

PERSONVERNPRINSIPPER

NSD vurderer at den planlagte behandlingen av personopplysninger vil følge prinsippene i personvernforordningen om:

- lovlighet, rettferdighet og åpenhet (art. 5.1 a), ved at de registrerte får tilfredsstillende informasjon om og samtykker til behandlingen
- formålsbegrensning (art. 5.1 b), ved at personopplysninger samles inn for spesifikke, uttrykkelig angitte og berettigede formål, og ikke behandles til nye, uforenlige formål
- dataminimering (art. 5.1 c), ved at det kun behandles opplysninger som er adekvate, relevante og nødvendige for formålet med prosjektet
- lagringsbegrensning (art. 5.1 e), ved at personopplysningene ikke lagres lengre enn nødvendig for å oppfylle formålet

DE REGISTRERTES RETTIGHETER

Så lenge de registrerte kan identifiseres i datamaterialet vil de ha følgende rettigheter: åpenhet (art. 12), informasjon (art. 13), innsyn (art. 15), retting (art. 16), sletting (art. 17), begrensning (art. 18), og dataportabilitet (art. 20).

NSD vurderer at informasjonen om behandlingen som de registrerte vil motta oppfyller lovens krav til form og innhold, jf. art. 12.1 og art. 13.

Vi minner om at hvis en registrert tar kontakt om sine rettigheter, har behandlingsansvarlig institusjon plikt til å svare innen en måned.

FØLG DIN INSTITUSJONS RETNINGSLINJER

NSD legger til grunn at behandlingen oppfyller kravene i personvernforordningen om riktighet (art. 5.1 d), integritet og konfidensialitet (art. 5.1. f) og sikkerhet (art. 32).

For å forsikre dere om at kravene oppfylles, må dere følge interne retningslinjer og/eller rådføre dere med behandlingsansvarlig institusjon.

OPPFØLGING AV PROSJEKTET

NSD vil følge opp ved planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet.

Lykke til med prosjektet!

Tlf. Personverntjenester: 55 58 21 17 (tast 1)

Vedlegg 2 - Informasjonsskriv

Vil du delta i forskningsprosjektet «Hvordan påvirker digitalisering regnskapsbransjen»?

Vi er 3 studenter som skriver en bacheloroppgave på øk.adm/øk.jus-studiet ved Høgskulen på Vestlandet, campus Sogndal: Jonas Ulsletten Skagtun, Mathias Vallestad og Håvard Huglen. Vi ønsker å stille deg noen spørsmål om hvordan digitalisering har påvirket regnskapsbransjen.

Formålet med prosjektet er å se på hvordan digitalisering har påvirket regnskapsbransjen og hvilke følger dette har fått. Vi skal se på endring av prosesser og hvordan regnskapsførere har måttet omstrukturere seg som følge av digitaliseringen. Opplysningene vil ikke bli brukt i andre sammenhenger enn nevnte bacheloroppgave.

Din bedrift rekrutterer mange regnskapsførere og den har vært aktiv også i perioden før digitaliseringen for alvor begynte å prege bransjen.

- Intervjuet varer i ca. 30 minutter og vil bli tatt opp på bånd. Opplysningene slettes når prosjektet avsluttes/oppgaven er godkjent, noe som etter planen er 19. mai 2021. Dette inkluderer alt elektronisk materiale, transkribering, lydopptak m.v.
- Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle dine personopplysninger vil da bli slettet umiddelbart. Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.
- Tilgang til opplysninger knyttet til deg, vil kun være tilgjengelig for prosjektgruppen, samt veileder.
- Deltakerne vil ikke kunne gjenkjennes i publikasjonen, og ingen personopplysninger vil publiseres. Hvis ønskelig anonymiseres bedriften.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke. På oppdrag fra Høgskulen på Vestlandet (HVL) har Norsk senter for forskningsdata AS (NSD) vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personregelverket.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til studien, ta kontakt med HVL ved Sverre Høgheim, e-post: sverre.hogheim@outlook.com eller Jonas Ulsletten Skagtun, e-post: jonas@skagtun.com eller telefon: 951 13 952.

Vennlig hilsen

Sverre Høgheim (veileder)

Jonas Ulsletten Skagtun, Mathias Vallestad og Håvard Huglen (studenter)

Samtykkeerklæring

Intervjuguide

Innledning

Presentere oss selv og informere om prosjektet.

Informere om dokumentasjon, anonymitet og hva oppgaven skal brukes til.

Informere om intervjuets varighet, og om retten til å avbryte intervjuet.

Introduksjonsspørsmål

- Hvor lenge har du vært ansatt ved (bedrift)?
- Fortell litt om deg selv som ansatt ved (bedrift)
- Hvilke endrede arbeidsoppgaver har du fått som følge av digitalisering?
 - For eksempel har arbeidsoppgavene blitt mer observatør-lignende og man jobber i hovedsak med å dobbeltsjekke at de digitale verktøy man bruker har gjort riktig, fremfor å føre alt selv, avhengig av hvilke verktøy som blir brukt?
- Hvilke oppgaver i bedriften er blitt endret pga. Digitaliseringen?
 - For eksempel, er det blitt endret på stillinger/stillingsinstrukser som har med lagring av tidligere regnskap eller lignende, og om man gjør oppgaver annerledes enn det man gjorde før digitaliseringsprosessen (regnskapsføring, budsjettering, analyser (om dette gjøres) og lignende)
- Hvis noen, har digitalisering ført med seg noen negative sider?
- Hvis noen, har digitalisering ført med seg noen positive sider?
- Hvilke tanker har du om fremtidens teknologi, samt hvordan regnskapsbransjen vil se ut i fremtiden?
- Har du sett en raskere anvendelse av digitalisering under korona?

Leders erfaring

- Er det blitt flere eller færre ansatte etter digitaliseringsarbeidet?
- Hvor har det blitt av eventuelle overflødige etter digitaliseringen?
- Hvilke strategier har bedriften benyttet for eventuelt å finne alternativ beskjeftigelse til overflødige arbeidere etter digitaliseringen?
- Forberedte dere noen tiltak på forhånd - i form av omskolering eller nyansettelser - for å møte digitaliseringsbølgen?

Ansattes involvering

- Var de ansatte med på digitaliseringsarbeidet?
- I så fall, hvordan var de med?
- Hvordan reagerte de ansatte på det?
 - Spørsmålet refererer til hvordan de ansatte reagerte på selve innføringen av digitalisering og selve digitaliseringsprosessen

Egne erfaringer

Hvordan opplevde du selv digitaliseringsarbeidet?

Hva ser du på som mulige utfordringer som følge av digitaliseringen?

- a) For egen del
- b) For bedriften

Er det noe du synes burde blitt gjort annerledes?

Avslutning

- Oppsummering
- Kommentarer: spørsmål, eventuelt andre innspill som ikke kom frem i intervjuet
- Takke for intervjuet

Høgskulen på Vestlandet

Bacheloroppgave - BO6- 2011

BO6-2011-BO-2021-VÅR-FLOWassign

Predefinert informasjon

Startdato:	05-05-2021 09:00	Termin:	2021 VÅR
Sluttdato:	19-05-2021 14:00	Vurderingsform:	Norsk 6-trinns skala (A-F)
Eksamensform:	Bacheloroppgåve	Studiepoeng:	15
SIS-kode:	203 BO6-2011 1 BO 2021 VÅR		
Intern sensor:	(Anonymisert)		

Deltaker

Kandidatnr.:	230
---------------------	-----

Informasjon fra deltaker

Antall ord *:	24857
----------------------	-------

Egenerklæring *: Ja
Jeg bekrefter at jeg har Ja
registrert
oppgavetittelen på
norsk og engelsk i
StudentWeb og vet at
denne vil stå på
vitnemålet mitt *:

Gruppe

Gruppenavn:	(Anonymisert)
Gruppenummer:	16
Andre medlemmer i gruppen:	221, 218

Jeg godkjenner avtalen om publisering av bacheloroppgaven min *

Ja

Er bacheloroppgaven skrevet som del av et større forskningsprosjekt ved HVL? *

Nei

Er bacheloroppgaven skrevet ved bedrift/virksomhet i næringsliv eller offentlig sektor? *

Nei